

Universitätsbibliothek Wuppertal

Diodori Sicvli Bibliothecæ Historicæ Libri XV

Diodorus <Siculus>

Basileæ, 1578

Liber quintus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1046](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1046)

Quod opus cum consummasset, ad Eubœam diuertit: deinceps propter famam inter astra annumeratus, immortale nomē adeptus est. Quam rem Homerus quoque in Necyia multorum uersuum testimonio asserit. Postea uerò quam de hominibus ac semideis, prout à principio sumus polliciti, scripsimus, finem huic libro statuemus.

DIODORI SICVLIVS LIBER QVINTVS.

DE IIS QVAE FABVLOSE DE SICILIA FERUNTUR, & de figura & magnitudine insule. Cap. I.

Cum omnia in quibus historia uersatur, complecti rerum scriptores deceat: tum uerò maxime, quomodo quæque res singulatim describendæ sint, cura uidetur suscipienda. Non enim tantummodò hæc notatio particularis, diligentiæque priuatis hominibus, ad conseruandas augendasque fortunas proficit, uerum historicis etiam plurimum affert decoris atque ornamenti. Quidam, quorum ob eloquentiam ac rerum gestarum copiam meritò laudatur opus, in singularum rerum descriptione aberrarunt: ut eorum labor atque industria à legentibus in recensenda historia comproberetur, scribendi ordo non careat reprehensione. Timæus sanè tum temporum exquisitam diligentiam, tum plurimarum rerum historiam tradens, quod nimium operæ in alijs redarguens impenderit, culpatur: quia ex re à nonnullis Epitimæus, hoc est, obtrektor est cognominatus. Ephorus historiam contexens, eloquenter singula priuatim diligenterque retulit, libros suos in res singulas partitus. Huius nos morem quoad facultas tulit secuti, præsentem librum describendis insulis distribuimus: in quæis primum se offert Sicilia, quæ optima insularum omnium, rebus antiquitate cæteras antecellit. Hæc olim Trinacria à forma primum appellata, Sicania deinceps ab incolis dicta est: postremo Italici qui Siculi dicebantur, in eam uulgò profectis, Siciliam dixere. Est eius ambitus stadiorum quatuor millium trecentorum sexaginta. Nam trium laterum unum à Peloro Lilybaeum usque, mille stadia & septingenta complectitur: à Lilybaeo ad Pachynum, agri Syracusani stadia sunt mille & quingenta. Reliquus ambitus protenditur stadiis mille centum quadraginta. Tradunt Siculi, ducta ex antiqua à progenitoribus fama, Siciliam Cereræ ac Proserpinæ sacram esse. Fabulantur poëtarum quidam, post Plutonis ac Proserpinæ nuptias hanc insulam ab Ioue Anaclyptæ Nymphæ traditam. Sicanos autem, qui in ea antiquitus habitauerunt, indigenas esse, præcipui scriptores tradunt. Has simul deas primum in Sicilia uisas, in quæ ea primo frumentum terræ bonitate ortum: sicut & clarissimus testatur poëta, inquit omnia ibi sua sponte terram producere. In agro Leonitino, multisque præterea Siciliae locis, etiam nunc triticum agreste oritur. Denique si queritur ante frumenti usum, ubi primum id repertum sit, consentaneum est primas tribuere optimæ regioni.

DE CERERE, AC PROSERPINA, ET
frumenti inuentione. Cap. II.

Has deas certè repertrices eius constat magno in honore apud Siciliam esse. Raptam uerò ibi proserpinam, argumentum esse uolunt, quod hæc deæ in hac tanquam insula admodum eis dilecta habitauerint. Raptum Proserpinæ

Sicilie umbilicus.

Arethusa
fons.

Eleusina my-
steria.

in pratis iuncta Aetnā urbi propinquis ferunt, quæ lilijs uarijsq; floribus dea dignis ornata erant. Ibiq; propter odorem fragrantiam sagaces canes indagare nequeant, naturam sensus, florum odore superante. Est id pratum à superiori parte planum admodum, aquis redundatibus circum & precipitijs undiq; abscissum: ex quo à nonnullis Siciliæ appellatur umbilicus. Sunt ei propinqua nemora, prataq; & paludes undiq;. Speluncam insuper pergrandem, quæ hiatus sub terram habeat, ad Arcum spectantem dicunt: per quem Plutoni fabulantur cum curru rapta Proserpina transisse. Lilia, aliosq; flores odorem præbentes, per uniuersum uolunt annum, quibus aspectus oblectetur, uirides permanere. Mineruam insuper ac Dianam uirgines cum Proserpina nutritas unā flores legere solitas, fabulæ ferunt, unaq; eas Ioui patri uestem fecisse. Quæ mutua consuetudine usq; eam insulam omnes maxime diligebat, quæq; locum quem elegerat sortita. Nam Minerva circa Himeram regiones elegit, in quibus Nymphe in eius gratiam aquæ calidæ fontes scaturire, Hercule aduentante, fecere. Quæ loca, simul & urbem quæ nunc usq; Mineræ nomen tenet, incolæ ei sacrarunt. Diana in Syraculis insulam à cæcis accepit, Ortygiam, ab ea tum oraculorum responso tum hominum uoce nominatam. Eodem pacto & in hac insula Nymphe in Dianæ gratiam maximum produxere fontem, qui dicitur Arethusa. Hic non tantum præcis, sed nostris quoque temporibus magna copia fert pisces sacros, quippe ab hominibus intactos. Sæpius qui eos bellorum tempore edere ausi sunt, deorum ira magnas calamitates subierunt. Verum de his posterius. Proserpina quoq; ut & duæ iam dictæ deæ, prata circa Aetnam sortita est: cui fons ingens Syraculis dicatus est nomine Cyane. At uero Pluto cum rapta Proserpina prope Syracusas per terræ hiatus ad inferos curru descendit, Syracusæ iuxta Cyanen singulis annis dies festos celebrant, in quibus sacra faciunt priuatim paruis uictimis: publice tauros in paludem immergunt, morem Herculis imitati, qui eiusmodi sacris, quo tempore Geryonis boues per Siciliam deduxit, usus est. Tradunt deinceps Cererem cum filiam reperire non posset, facibus in Aetna accensis, uarias orbis partes Proserpinā quærentē, deambulasse: hominesq; qui eam gratè susceperant, tanquam beneficii memorem, frumenti edocuisse usum: in quibus primi propter suam erga deam humanitatē post Siculos fuere Athenienses. Quæ ex re publice hanc deam præ cæteris coluere, tum sacrificijs amplissimis, tum Eleusinae mysterijs, quæ ob antiquitatē castimoniamq; apud omnes homines sunt uulgata. Cum multi ab Atheniensibus humanitatis gratia frumentū accepissent, proximis illud incolis impartiti sunt: atq; exinde per totum ferè orbem est diffusum. At Siculi cum propter Cereris Proserpinæq; cum ipsis familiaritatem primi frumenti usum percepissent, utriq; earum sacra ceremoniasq; diuerso anni tempore instituerunt: Proserpinæ quidem messis tempore, tanta castimonia studioq;, quantam tanti doni ratio postulabat. Cereris uero, cum semen in terram iacitur. Apparatu ac magnificentia exquisita decem dies festos agunt, priorem representantes uitam: quibus diebus turpiloquio inuicem uti consueuere, ut deæ dolor ex filiaë raptu cōceptus, risu & uerborum scurrilitate mitigaretur. Hunc, ut diximus Proserpinæ raptum multi tum historici, tum poætæ fuisse affirmant. Carcinus sanè tragædus, qui Syracusas sæpius accessit, conspecto incolarum in eiusmodi sacris studio, Proserpinam à Plutone raptā, atq; ad inferos deductā, postmodum uero à Cerere sumpto ex Aetna Siciliæ igne, planctu luctuq; quæsitam, ab eaq; frumentum monstratam, unde & dea sit habitā, in suo poemate affirmat. Non uidentur autem omittēda huius deæ erga homines beneficia. Nam præter ab ea repertum frumentum, leges etiam edidit: quibus iuste pieq; homines uiuere assuescerēt. Ex quo & legiferam dixerunt. Quibus inuentis haud facile quis maiora reperire possit: cum in his sita sit non uiuendi tantum, sed bene honesteq; uiuendi institutio. Sed de his ha-

ctenus.

etentis. Nunc de Sicanis, qui primi in Sicilia habitarunt, quoniam de eis scriptores dissentiunt, est scribendum. Philistus eos ex Iberia in Siciliam uenisse affirmat, qui id nomen à Sicano Iberiæ flumine traxerunt. Timæus huius scriptoris inscitiam arguens, Sicanos ait Siciliæ indigenas esse: multa eorum antiquitatis argumenta afferens, quæ haud operæ precium est recensere. Ceterum habitabant priscis temporibus Sicani in montibus natura munitis, in quibus urbes latronum metu ædificarunt. Nulli enim regi suberant, sed suus cuique urbi inerat princeps. Hi primum uniuersam tenuere insulam, agros colentes, ex quibus uitæ cibum sumebant. Postmodum Aetna ignes, qui proximas regiones urebant, eructante, cum multos annos id incendium regionem uastaret, timore aucti, ommissis orientalibus locis, partes quæ ad occidentem uergunt, petiuere. Multis deinde seculis Siculi ab Italia in Siciliam profecti, loca tenuerunt à Sicanis relicta. Opibus deinceps ac uiribus potentes, propinquis agris occupatis, quotidie magis imperium augebant, quoad bello sepius cum Sicanis moto, certo postmodum fœdere agrorum fines inuicem statuerunt. Postremo à Græcis coloniæ in Siciliam deductæ sunt, urbesque maritimæ conditæ. Mutua postmodum consuetudine usque cum plures in dies Græci in Siciliam nauigarent, & linguam Græcam, omnia barbara didicere, & mutato nomine, Siculi sunt appellati.

De Sicanis.

DE LIPARA, ET CAETERIS QVAE AEOLIDES insulae appellatae sunt. Cap. III.

Sequuntur Aeolides insulae septem numero, Strongyle, Euonyma, Didyma, Phoenicusa, Sacra, Vulcania, Lipara, in qua est eiusdem nominis urbs. Sitæ autem sunt inter Italiam Siciliamque recto cursu. Distant à Sicilia centum quinquaginta ferme stadiis, pares inuicem magnitudine. Earum maxima circuitu complectitur stadia centum quinquaginta. Ignem olim euomebant omnes: quarum meatus oraque ignis etiam nunc uisuntur. In Strongyla ac Sacra hucusque ex terræ hiatu uentus erumpit, & foetor ingens eructat quoque arenâ, lapidesque igneos permultos: quemadmodum & Aetnæ accidit. Afferunt nonnulli meatus esse subterraneos ab Aetna ad has insulas, & his omnibus eandem ignem spirandi causa esse. Has insuper insulas tradunt olim desertas fuisse: sed Liparum quendam Ausonis regis filium à fratribus dissidentem, ex Italia cum longis nauibus aduecta secum militum copia ad insulam appulisse: quæ ab eo Lipara sit appellata: inque ea sui nominis urbe condita, reliquarum quoque insularum agros excoluisse. Eo senescente Aeolus Hippotæ, cum suis sociis quibusdam in Liparam cum uenisset, sumpta uxore Lipari filia, his postmodum insulis imperauit. Verum Liparus cum in Italiam reuertí cuperet, iuxta Surrentum tenuit loca, quibus magna cum laude præfuit. Defunctus deinde, ac magnifice sepultus, honores heroicos ab incolis assecutus est. Aeolum uero (is est ad quem fabulæ Vlysses errantem diuertisse tradunt) iustum ac pium extitisse legimus, & erga hospites perhumanum. Præterea uelis uti nautas docuit. Obseruatione ignis, qui uenti futuri essent prædixit. Vnde & illum fabulæ uentorum potentem dixere. Ob eximiam eius pietatem deorum amicus est nominatus. Ex Aeolo filij octo sunt, Astyochus, Xuthus, Androcleus, Pheremon, Locastes, Agathyrsus: qui omnes ob gloriam ac uirtutes paternas magno in honore sunt habiti. Horum Locastes loca Italiae circa Rhegium possedit. Pheremon atque Androcleus eam regionem Siciliae, quæ à freto quod insulam diuidit, usque ad Lilybæum est, tenuerunt. Huius regionis agros qui ad orientem uergunt, coluere Siculi: qui ad occasum spectant, Sicani. Hi inuicem dissidentes, Aeoli filij, tum propter uulgatam parentis pietatem, tum ob eorum in se curam ac diligentiam sponte paruerunt. Imperauit quoque Xuthus ei

Liparus.

Aeolus.

H 5 parti

parti quæ ad Leontinos uergit, usque ad hæc tempora, ab eo Xuthia dicta. Agathyrus cum dominaretur ei quæ nunc Agathyrus ora appellatur, urbem condidit ab se Agathyrsidem uocatam. Astyochus præfuit Liparæ. Qui omnes paternæ uirtutis æmuli, magna cum laude uixerunt. Cum multis seculis Aeoli progenies in Sicilia regnasset, tandem defecit. Post hos Siculi ad optimos quosque principatum deferebant. Sicani orta ob principatum contentione, bello inter se certarunt. Multis deinceps exactis annis cum insula cultoribus in diem magis deficeret, Cnidij quidam Rhodijque regum Asiæ iniuria oppressi, in Siciliam deducere coloniam decreuerunt. Sumpto duce Penthalo Cnidio, qui genus suum ad Hippotam Herculis progeniem referebat, quinquagesima tunc Olympiade, in qua studij uictor fuit Lacedæmonius Episteliades, egressi circa Lilybæum Egestanos Selinuntiosque inuicem bellantes inuenerunt. Foedere cum Selinuntijs inito, prælioque aduersus Egestanos commissio, multi eorum cecidere: in quibus dux Penthalus occubuit. Qui ex prælio superfuerunt, Selinuntijs deuictis statuerunt inde abire, creatis ducibus Gorgone, Thestore, ac Epitheride. Penthaliij cum domesticis per Tyrrhenum pelagus cum ad Liparam appulissent, humaniter ab incolis accepti, habitauerunt in insula, numero ferme quingenti. Postmodum Tyrrhenis mare latrocinio infestantibus, ad se tuendum naues ædificauerunt. Eorum pars ad communem utilitatem colebant agros, pars piratis obfistebant. Hi communicatis inuicem fortunis rebusque omnibus, aliquandiu in ea uitæ communione permanere. Deinceps cum Liparam, urbemque eius cepissent, reliquarum insularum agros communiter exercebant. Postremo omnes insulas in uiginti annos, ita ut denuo illas eo exacto tempore fortirentur, partiti sunt. Nonnullis præterea naualibus pugnis superatis Tyrrhenis, spoliis decimas in Delphis obtulerunt. Superest ut causas addamus, quibus postea felicitatis gloriæque incrementa Lipara urbs suscepit. Primum ipsa natura, tum pratis insula decora est, tum balneis, quæ admodum commendantur, ad ualitudinem enim conferunt, & summam ex usu præbent uoluptatem. Quod fit ut Siculi proprijs morbis impliciti, eo sanitatis gratia confluentes, ualitudinem pristinam recuperent. Profert insuper ea insula metallum celebre, quod alumen appellant: ex quo Liparenses Romanique magnum præcipiunt uestigal. Nam cum nullo alio in loco orbis alumen generetur, magnos affert huic insulæ questus. Hæc parua est magnitudine, sed fertilis ad hominum uitam: quippe quæ omnis generis pisces abunde præbeat, & fructus arborum suauis gustu. Post Liparam occidentem uersus insula est parua admodum, deserta, & ab re quadam Osteodes cognominata. Nam Carthaginienses quo tempore aduersus Syracusios bellum gessere, magnis peditum copijs ingentique classe in Siciliam profecti sunt. His cum frequentes mercenarij uarijs ex gentibus mixti essent: & hi sapius, præsertim ob stipendium suo tempore non impensum, seditiosi, numero millia sexaginta primum ad prætoria concurrentes, tumultum aduersus duces excitabant: minabantur se, cum sepius pecuniæ deessent, armis si quid deberetur uindicaturos. Consultus senatus imperatoribus occultè mandauit, ut seditiosos ab exercitu amouerent. Itaque mercenarios omnes sumpta alterius belli occasione in naues impositos, in hanc insulam exposuerunt: ubi relictæ, fame absumpti sunt. Tot hominum defunctorum ossa parue insulæ nomen dedere.

Osteodes insula.

DE MELITA, GAVLO ET CER-
cinna. Cap. IIII

Recensitis Aeoli insulis, deinceps ad reliqui lateris insulas transeamus. In ea Siciliae parte, quæ ad meridiem uergit, tres insule sunt: quarum singule portus tutos habent nauigantibus. Prima, quam Melitam dicunt, a Syracusis remo-

sis remota stadijs octoginta, portus habet multos admodum utiles. Eius incolæ fortunati existimantur: quoniam & uarij generis exercēt artes, & optimas faciunt lineas telas, tum tenuitate, tum mollitie spectatas. Domos insuper edificant pro loci qualitate pulchras, & exornatas gypso. Est autē hęc insula Phœnicum colonia, qui mercaturam usq; ad occidentum Oceanum exercentes, in hanc insulam confugerunt, bonos portus habentem, & in pelago sitam. Quā ob causam eius incolæ, multa à mercatoribus beneficia percipientes, celeriter & opib. & gloria aucti sunt. Est & alia insula, nomine Gaulus, quæ multos habet opportunos portus, & est Phœnicum colonia. Deinceps est & Cercinna, quæ ad Libyam spectat: in qua haud ignobilis est urbs, & portus non solum mercatoribus utilis, sed longis nauibus accommodatus.

Melita insula.

Cercinna insula.

DE AETHALIA, CYRNO, ET SARDINIA. Cap. V.

Sequuntur post Liparam insulæ ad Tyrrhenum pelagus sitæ, in quibus una est nomine Aethalia, Populoniæ opposita urbi, diutans à continēti stadijs ferme centum: quæ id nomen ab Aethalio, qui ei præfuit, duce sortita est. In ea effoditur petra, ex qua ferrum excuditur. Incidūt enim id metalli genus, quo abundat insula: inde ex faxis in fornacibus decoctis ferrum liquelactum in frusta partiuntur, magnis spongijs similia: quæ postmodum mercatores ad emporia deferunt. Ex ferro artifices uaria cudunt instrumenta rei rusticæ, diuerisq; artibus accommodata. Præter hanc est insula longè ab eis stadijs trecentis, quæ à Græcis Cynos appellatur: à Romanis uerò atq; incolis, Corsica. Hæc aditu facilis, portum habet pulcherrimum nomine Syracusium. Celebres in ea urbes habentur duæ, scilicet Calaris & Nicea. Calaris à Phocensibus, qui à Tyrrhenis postmodum insula pulsi sunt. Nicea à Tyrrhenis maritimis, qui reliquas etiam Tyrrheni maris insulas suæ ditionis fecerunt, conditæ. Hi postea urbibus quæ in Cyrno erant subactis, resinæ ceræq; ac mellis, quorum ea est fertilis insula, tributa imposuerunt. Serui qui in ea sunt, ab aliorum seruorum, quod eis natura accidit, usu uitæ differunt. Insula ampla est, magnæque ex parte montuosa ac syluestris, fluminibus insuper irrigua. Homines lacte, melle, ac carnibus (omnia affatim præbet regio) iuste & humaniter ultra ceteros Barbaros inuicem uiuunt. Fauos enim qui in montanis arboribus reperiuntur, illius esse sinunt qui primus inuenit. Oues signaculis distinctæ etiam nullo custode patronis seruantur. In priuata uita actionibusq; miro quodammodo iustitiam obseruant. Mirandum uerò est, quod apud eos fit in filiorum ortu. Nam cum mulier parit, nulla est puerperæ cura: sed uir eius, ueluti & ipse implicitus puerperij morbo, statutos dies domi uxoris curam suscipit. Nasctur in ea insula taxi copia: in qua arbore mel quod fit, amarum admodum est. Barbari insulam habitantes, diuersa utuntur loquela, & ad intelligendum difficili. Numero excedunt hominum triginta millia. Huic proxima Sardinia insula, Sicilię par magnitudine, à Barbaris (Iolaos uocant) tenetur. Hos ab Iolaos ac Thespiadis, quorum multi in eam insulam transcenderunt, genus ducere putant. Nam quo tempore Hercules decantatos subiit labores, liberos à se ex Thespij filiabus susceptos, cum Græcorum barbarorumq; copia, secundū certum oraculum in Sardiniam ad condendam coloniam misit. Quod sentiens Iolaus Herculis nepos, in insulam uenit: inq; ea cōditis haud contemnendis urbibus, regione omni potitus, populos ab se dixit Iolaos. Gymnasia, & deorum templa, ceteraq; ad hominum felicitatem spectantia, quorum adhuc monumenta extant, ab eo sunt instituta. Cum ab oraculo traditum esset, hanc coloniam liberā semper futuram, uerū usq; ad hæc tempora id oraculū fuit. Nam cum Carthaginenses magnis copijs insulam cepissent, nunquam Iolaos subegere.

Aethalia insula.

Corsica insula.

Sardinia insula.

subegere. At montana enim atque aspera confugientes loca, effossis sub terram habitaculis, lacte, caseo, carnibus ex pecoribus, quæ plurima illis erant, uescebantur. Agriq; colendi declinato labore, in montibus uitam quietam ducebant. Carthaginenses cum sæpius eos bello tentassent, difficultate locorum absterriti, liberos reliquerunt. Postremo à Romanis armis sæpius laceßiti, locorum asperitate inuicti permansere. Iolaus ijs quæ ad statum coloniarum pertinebant compositis, in Græciam redijt. Thespiadæ cum multis seculis insulæ præfuissent, tandem in Italiam nauigantes, loca circa Cumam tenuere: reliqua multitudo deposita barbarie, præficientes sibi ex accolis optimos duces, hucusq; libertatem seruant.

DE PITYUSA ET INSULIS QUAE A
liqui Baleares appellant. Cap. VI.

Pityusa.

Præter has insulas est alia Pityusa, à pinis, quæ frequentes in ea nascuntur, nomen sortita. Distat ab Herculis columnis dierum trium nauigatione: à Libya uero diei noctisq; unius: diei unius ab Iberia: magnitudine similis Corcyrae, rerum copia mediocris. Vites fert ea regio, licet raras. Cæteræ arbores in conuallibus sunt. Inter ea quæ ibi oriuntur, lanam præferunt. Distincta cam-

Eresus.

pis ac collibus insula, urbem habet Eresum. Carthaginensium coloniam moenium ambitu, ac frequentibus domibus, portu insuper perutili satis celebrem. A diuersis barbaris, plurimisq; Phœnicibus habitatur. Hæc colonia centum sexaginta annis post conditam Carthaginem est deducta. Aliæ quoq; sunt insulæ Iberiæ oppositæ, à Græcis Gymneliæ, ab incolarum nuditate, qui æstatis

Baleares insulae.

tempore absq; uestibus incedunt: ab accolis uero ac Romanis Baleares, à fundæ iactu, quæ rectius quam reliqui, lapides iaciunt, appellatæ. Harum media maior est reliquis insulis, demptis septem: Sicilia, Sardinia, Creta, Eubœa, Cypro, Cyro, Lesbo. Abest ab Iberia diei unius nauigatione. Minor ad Orientem spectat, nutriendis plurima omnis generis armenta, sed multos præcipue, qui & magni sunt, & sonora uoce. Vtraq; insula fertilis ac fructifera est, referta habitatoribus, ut qui triginta hominum millia excedat. Ad uini potum, quod rarum apud eos est, sunt promptiores. Oleo omnino carent. Ideo ex lentisco & porci adipe mixtis ungunt corpora. Mulieres adeo præ cæteris appetunt, ut mulierem à prædonibus captam, tribus aut quatuor redimant uiris. Habitant in saxis concauis, iuxtaq; præcipientes petras. Effossis cuniculis ad corporum tegumenta utuntur, & uitæ securitatem. Aureo nummo aut argenteo non utuntur, quæ afferri ad insulam prohibent: causam afferentes, Geryonem Chrysaori filium auro atq; argento opulentissimum, quondam ab Hercule bello expugnatum. Existimant enim eo pacto, cum auro atq; argento careant, sese facile omnes uitæ insidias euasuros. Hanc ob rem cum olim cum Carthaginensibus militassent, ex stipendio impenso mulieres ac uinum emptum secum tulere. Mirandum uero, quod in nuptijs de more seruant. In epulis enim quæ cum domesticis amicisq; in nuptijs fiunt, primus secundusq;, & deinceps secundum ætatem reliqui, nuptam magno numero cognoscunt. Vltimus sponso locus ad uxorem datur. Priuatim quid etiam, & à cæterorum moribus alienum in defunctorum sepulchris obseruat. Lignis enim membra corporis incisa, in uas coniungunt, supraq; saxa accumulant. Arma eis sunt fundæ tres. Vna caput cingit, altera uentrem, tertia in manibus gestatur. In prælio lapides multo maiores quam reliqui ita iactant robuste, ut ab aliquo tormento lapis missus uideatur. In urbium expugnatione lapidum iactu eos qui desuper ex propugnaculis tuent moenia uulnerat. In pugna uero, scuta, galeas, omnesq; armorum genus confringunt. Ita aut recte lapides propellunt, ut raro effugiat ictum appetitus locus: quod eis

quod eis continuus à pueritia usus præbet, à matribus ad id certamen coactis. Imponunt enim supra erectū lignū panem, sinum, quod iactu petant: neq; ante cibum capiunt, quā panem lapide electū pro cibo sumāt permissu matris.

DE INSVLIS OCEANI QVÆ AD OCCIDENTEM UERGUNT. Cap. VII.

POsteaquam insulas quæ ad columnas Herculis spectāt, retulimus: ad Oceanum insulas transeamus. Est Libyam uersus ad Oceanum sita multorum dierum nauigatione insula permagna: agro fertili, tum campis amœnis, tum montibus distincta. Fluminibus rigatur, quæ sint nauium capacia. Plurima sunt in ea pomaria uarijs arboribus confita, horti q; amœni, quos aquæ dulces interfluunt. Habitationes in illis edificant sumptuosas: hortos quoq; cotoneorum umbracula decorant, in quæ æstus tempore diuertunt. Amœna fertilisq; regio copia fructum exuberat. Montes frequentibus syluis, arboribusq; fructiferis, aquis insuper irriguis ornantur. Abundat quoq; insula fontibus aquæ dulcis: quæ non tātum usui uoluptatiq; incolentium satisfacit, sed etiam confert ad robur corporum ac ualitudinem. Sunt insuper loca diuersorum animalium uenationibus apta: ex quib. epulas conficiunt suauis ac sumptuosas. Pisces etiam mare affatim præbet. Est & aër ibi saluberrimus: qui maiori ex parte anni fructus ferat, aliaq; specie ac decore præstātia: ut hæc insula non hominum, sed deorum domicilium ob eius felicitatem esse uideatur. Priscis temporibus quoniam à reliquo orbe diuisa erat, incognita, hoc postmodum modo reperta est. Phœnices quondam ad diuersa emporia nauigantes, sepius multas in Libya, nonnullas in Europa quæ ad Occidentem spectat, colonias condidit. Multis deinde opibus coactis, extra columnas Herculis Oceanū ingressi, in continentem Europæ littoris columnis propinquo condidere urbem, quam Gadiram dixerunt. In ea inter cætera ædificia templum Herculi, quod ad nostram usq; ætatem summa in ueneratione honoreq; est habitum, statutis de more Phœnicum sacris, sumptuoso opere construxerunt: multi Romanorum duces clarissimi magnis rebus gestis, uota huic Deo suscepta persoluerunt. Verum Phœnices per Oceanum mare iuxta Lybiam nauigantes, complures dies tempestatibus acti, cum ad hanc insulam delati essent, animaduersa eius natura felicitateq; notam cæteris fecit. Qua ex causa cum Tyrrheni, qui classe potentes erant, in eam insulam coloniam mittere decreuissent, à Carthaginensibus sunt prohibiti, ueritis ne loci bonitate allekti ciues eorum, ad eam se conferret. & sic, si qua forsan aduersa urbi fortuna incidisset, uolebant ignotum, ad quem facile confugerent locum, esse. Sed ad Europam redeamus.

DE BRITANNIA INSVLA, ET DE EA

quæ dicitur Basilia, ubi electrum oritur.

Cap. VIII.

IN Oceano Galliarum montibus Hercinijs totius Europæ maximis, opposite sunt insule multæ: quarum maxima est Britannia, priscis temporibus nulli us aduenæ imperium experta. Neq; enim Bacchum, neq; Herculem, neque heroa aut ducem quempiam accepimus eos bello tentasse. Nunc C. Cæsar, qui propter gestas res Deus est appellatus, primus omnium Britannis subactis, certum eos dare tributum coëgit. Sed de his suo tempore dicetur latius. Est hæc insula triangulari forma, Siciliæ similis, latera habens inæqualia, cum protendatur per obliquum Europam uersus. Vbi minimum à continenti abest, pro-

Anglia à Iulio
Cæsare primū
subacta.

est, promontorium est, quod appellatur Carion, procul à terra: quo tempore mare fluit, stadijs ferè centum. Alterum promontorium, Velerium nomine, abesse aiunt à continenti uauigatione dierum quatuor. Reliqua pars quā Orcham appellant, ad mare spectat. Minimum latus Europæ adiacens, protendi asserunt itadiorum septem millibus. Lateris secundi longitudo à Carione usque ad promontorium, stadia complectitur quindecim millia: tertium latus stadiorum millia uiginti. Ita uniuersæ insule ambitus stadiorum est millium duorum & quadraginta. Britannia incolere tradunt incolas, qui priscorum more uitæ degant. Viuntur enim in pugna curribus, ueluti antiquos Græcorum heroes ufos in bello Troiano ferunt. Domos ex calamis aut lignis ut plurimū habent compactas. Frumenta cum aristis sub tectis reponūt: inde quod satis in diem sit ului, terentes. Moribus simplices, integriq; sunt, longè nostrorum hominū astutia uersutiaq; remoti. Cibo simplici uisq; uitam ducunt, atq; à diuitum delitijs alieno. Multitudine hominum insula plena est, Aer, ut qui ad septentrionem spectet, frigidus. Reges principesq; ibi sunt multi, pacem inuicem seruantes. Sed de his diligentius, cum ad Cæsaris gesta quibus Britannos subegit, ueniamus. Nunc de stanno quod in ea effoditur, narrabimus. Britanni qui iuxta

Stannum.

Velerium promontorium incolūt, mercatorum usu qui eò stanni gratia nauigant, humaniores reliquis erga hospites habentur. Hi ex terra saxosa, cuius uenas secuti effodiunt stannum, igne educunt, in quandam insulam ferunt Britannicam, iuxta quam (lætā uocant) maris fluxu uidentur insulæ: cum uerò refluit, exiccato interiecto littore, curribus eò stannum deferunt. Proprium quiddam uidetur eis insulis contingere, quæ Britanniam Europamq; interiacent. Nam pleno mari, insulæ: refluxente uero, cum interiectus locus deficitur aquis, continens uidetur. Ex his insulis mercatores emptum stannum in Galliam portant. Inde diebus ferè triginta, cum equis ad fontem Eridani fluminis perducunt. Et de stanno hæcenus. Nunc de electo dicendum. Scythiæ quæ

Vistulam, quidam Eridanū olim dictas autumant.

supra Galliam est, opposita insula in Oceano iacet, nomine Basilica: in quā tempestas electrum plurimum eiecit, nulla alia in parte orbis repertum. De eo quidam ueteres fabulas scripsere haud dignas fide, & quæ à posteris reprehensæ sint. Nonnulli enim tum poetæ, tum historici tradunt, Phaëtonem Solis filium, cum puer esset, petiisse à patre, ut unicum diem solis currum regeret. Illo assentiente, sumpto curru, cum equorum frena regere nequiuisset, ab equis cōtempso puero, extra solitum cursum esse currum delatum: & primo cœlum equorum errore incensum: circumq; qui Galaxia dicitur, exinde factum: deinde magnam combustā orbis partem. Qua re commotum Iouem, fulmine Phaëtonem tradunt peremisse, Solemq; in pristinum redegissee cursum. Phaëtonem in fontibus eius qui nunc est Padus: olim Eridanum dicebant, decidisse. Eius mortem Nymphas fleuisse sorores, dolorisq; magnitudine mutata natura in populos fuisse uersas. Has annis singulis eodem tempore lachrymas educere, e quibus electrum fiat, reliquum splendore superans. Sed cum hæc fabularum conditores procul à uerò aberrasse à posteris deprehensi sint, nos ueram historiam sequamur. Nascitur electrum in ea quam retulimus insula. Cum uerò ab incolis ad proximam deferatur continentem, inde ad nostra usque apportatur loca.

Padus Electrū non subministrat, ut Borus siacum mare.

DE GALLIA, CELTIBERIA, IBERIA, LIGURIA,

Tyrrhenia, & de ijs qui ea loca habitant, & quibus legibus quæ ea loca habitant utantur. Cap. IX.

Europæ gentes.

1. Celtica.

HAud sanè ab re erit, gentes Europæ conterminas, quas in superioribus libris omisimus, paucis referre. Celtis olim imperauit, ut aiunt, uir egregius: ex quo filia corporis magnitudine ultra naturæ modum decoremq; cæteras

teras excellens, orta est. Hæc tum uiribus, tum specie elata, omnes qui eam uxorem expetebant, contempsit, existimans neminem suo matrimonio dignum. Interim cum Hercules bello aduersus Geryonem moto uenisset in Celticam: inq; ea urbem Alexiam condidisset: admirata tum uirtutem Herculis, tum corporis præstantiam, permisso parentum eius concubitus appetiuit. Iuncta illi filium genuit, nomine Galatam: qui coquos suos tum uirtute animi, tum uiribus corporis excepsit. Vir factus, cum paternum regnum suscepisset, multas oras sibi subdidit propinquas, præclaris rebus bello gestis. Cum eius gloria efferretur, subditos omnes à suo nomine appellauit Galatas: ex quo omnis ea regio Galatia, id est Gallia, dicta est. Hæc à multis nationibus incolitur: quæ inuicem gentium numero differunt. Nam quæ maxima habetur inter eas, ducenta uirorum millia efficit: quæ minima, quinquaginta. Harum gens una erga Romanos, & quæ ad hanc usq; ætatem manauit, cognationem amicitiamque conseruat. Natio, ut plurimum ad Arctum sita: regio frigida, ut quæ hyemis tempore pro aqua niuib; oppleta existat. Glacies quoq; immensa adeo regionem occupat, ut flumina congelata sint peruia transeuntibus, non solum paucis, sed exercitibus quoq; cum curribus atq; impedimentis. Cum multi magniq; fluuij per Galliam uario cursu fluant, hi ex profundis stagnis, hi ex montibus, partim in Oceanum, partim in nostrum mare decurrunt. Eorum qui in nostrum mare labuntur, maximus censetur Rhodanus, qui in alpibus fontes habens, quinq; ostijs descendit in mare. Qui uero in Oceanum deflunt, maximè habentur Danubius ac Rhenus: quem diebus nostris Caius Cesar pontibus miro modo iunxit: pedestribusq; traductis copijs, Gallos ultra Rhenum habitantes in potestatem redegit. Multi alij nauium capaces fluuij existunt in Celtica, quos breuitatis causa omisimus. Sed hi omnes ferè hyeme congelati, securum transitu, iniectis de super, ne labantur, paleis, euntibus præbent. Id uero, quod dictum mirabile in maiori Gallia parte accidit, non uidetur silentio prætermittendum. Nam æstate ab occidente septentrioneq; perflant tanta ui impetuq; uenti, ut lapides quantos manus possit continere, à terra rapiant, ac ueluti arenæ lapillorum aceros haud paruos cumulent. Est ut aliquando ab hominibus arma ac uestes, quandoq; equitantem ui ab equo auferant. Deniq; tanta est aeris frigiditas, ut neq; uinum ea regio, neque oleum producat. Quare coacti homines potum sibi ex hordeo comparant, quem appellant Zythum. Aqua etiam qua lauant fauum mellis, utuntur. Vino præter modum adeo delectantur, ut à mercatoribus importatum, purum bibant: nimioq; potu ebrj, aut in somnum incidunt, aut in insaniam. Quo fit, ut mercatores Italici plures quæstu ducti, uinum tum nauibus, tum per terram curribus deferentes pincernam puerum mercantur pro uini amphora. Vniuersa Gallia argento caret. Aurum eius absq; opificio aut labore aliquo præbetur natura. Nam cum fluminum decursus difficiles flexus habeat, superans ripas à montibus fluens aqua, arenam auream passim per cæpos efficit. Glebis postmodum, in quibus aurum splendet, attritis, aquaq; lotis, dempta terra, reliquum in fornacem coniectum fundit. Hoc modo liquefacto, puroq; educto auro, ad ornatum corporis mulieres uiriq; utuntur. Etenim & manuum articulos, & brachia armillis aureis exornant. Circa collum insuper grandes torques gestant ex solido auro, & in digitis annulos. Thoraces etiam auro exornant. Proprii aliquid etiam ac mirabile superiores Celtæ in deorum templis obseruant ut in sacris templisq; plurimum auri dijs oblatum spargant: neq; illud incolarum quisquam, quamuis gens auri sit auida, propter religionem audet contingere. Sunt Galli molles, atq; albi, corpore oblongo. Comas quamuis habeant natura rufas, studio tamen augent naturæ colorem. Calamistro capillos inflectunt, à fronte illos ad ceruicem reijcientes, ut Satyris aspectu puerisq; appareant.

Galatas à quo

Galata dicti fuerunt.

Danubius & Rhenus.

Ventorum uis.

Argentum & aurum.

Aurum in templis.

reant per similes. Capillos arte efficiunt crassiores, ut nihil differant ab equorum iubis. Barbam quidam radunt: nonnulli nutriunt parce. Nobiles genas quidem radunt. barba uero adeo sinunt crescere, ut operiant corpora. Quo accidit, ut cum edunt, repleantur cibo: cum uero bibunt, ueluti per canalem potus uideatur inferri. Coenant sedendo omnes, non in sedibus, sed in solo, super luporum aut canum stratis pellibus: ministrant eis pueri iuniores etate tenera. Iuxta eos ignes fiunt, in quibus ollae sunt & uerna plena carnibus. Viros bonos optimis carnibus honorant: quemadmodum poeta Aiaci scribit impensum ab optimatibus honorem, quando singulari Hectorem certamine uicit. Hospites ad epulas uocant: qui sint, qua causa uenerint, post coenam rogantes. Consueuerunt quoque, sumpto cibo ad uerborum, prout casus intulit, concertationem surgentes, ex prouocatione certare inuicem, nulla habita uitae cura. Increuit enim apud eos Pythagorae sententia, qua dixit, animas hominum esse immortales, rursusque eas defunctis corporibus post certum tempus in alia corpora reuersuras. Ob hanc causam in defunctorum pyram epistolas scriptas quidam conijciunt, tamquam eas mortui sint lecturi. In itinere ac pugna bigis utuntur, quas rhedarius & affessor ducunt. In bellis obuium hostem iaculo ex curru primum appetunt: tum relicto curru pedites ensibus certant. Quidam adeo mortem contemnunt, ut pugnent nudi. Custodes corporis ex liberis hominibus pauperes eligunt: qui & pro aurigis in pugna seruiant, & ferant scutum. Instructam aciem praere consueuerunt, & ad singulare certamen fortissimos hostium prouocare, arma, ut hostem terreant, quatientes. Cum quis strenue in acie pugnauit, tum maiorum, tum eius laudes ac uirtutes decantant. Res hostium deprimunt, tanquam uituperatione dignas. Denique omnes in bello audaces extollunt uerbis. Capita hostium in acie cadentium abscissa, equorum alligant collo. Hostium spolia sanguine perfusa famulis tradunt, in foribus domorum cum cantu atque hymnis affigenda, quemadmodum feras solent uenatu captas. Hostium nobiliorum capita aromatibus uncta, in thecis condunt summa diligentia, ostendentes ea hospitibus: nulloque precio ea uel parentibus uel alijs reddunt. Tradunt eorum gloriari nonnullos, quod pro capite tantundem pensum auri, barbaram magnificentiam ostentantes, nequaquam uelint accipere. Non enim bellicae uirtutis insignia non uendere nobile est: sed cum mortuis pugnare, ferum atque agreste. Vestes ad terrorem intonsas ac coloris uarij ferunt: quas illi uocant Braccas. Sagula ferunt uirgata: hyeme quidem crassiora, aestate subtilia. Fictilia in usu habent densa, ac floribus distincta. Arma ferunt, scutum, ad staturam hominis longum, proque libito cuiusque ornatum. Quidam in scutis animalium formas aereas paulum eminentes gestant, & ad ornatum, & ad corporis tutelam fabricatas. Aerea galea caput muniunt, paulum eminentiore: in qua aut cornua impressa sunt, aut auium uel quadrupedum effigies sculptae. Tubas habent suo more barbaras, ut quae asperum sonum & turbulentum reddant. Thorace ferreo utuntur: quidam alijs armis a natura datis nudi pugnant: pro ensibus ferreas spathas gerunt oblongas, aerea catena a dextro latere pendentes. Nonnulli tunicas aureis aut argenteis zonis cingunt. Iaculis insuper bellant, quae illi lanceas uocant, ferro cubiti aut amplius longitudinis, paulo minus duobus palmis lato. Enses haud minores sunt quam apud ceteros uenabula: ac uenabula mucrone sunt, quam sit ensibus, maiore. Hos tum rectos habent, tum incuruos, non solum ad corpora cadendum, sed & ad perforandum aptos. Aspectu sunt terribiles, uoce graui atque aspera. Sermone utuntur breui ac obscuro, multaque dubia loquuntur: plurima ad iactantiam in suam laudem dicunt, & ad ceterorum contemptum. Minaces sunt ac detrectores, opinioneque inflati: acuti ingenio, & a doctrina minime alieni. Sunt & apud eos melodiarum poetae, quos appellant Bardos. Hi cum organis ueluti cum lyra cantant, hos laudantes, alios uituperantes Philosophi quoque ac Theologi, quos uocant Saruidas, precipue ab illis

Discubitus
Celtarum.
Animarum im
mortalitas
questum
Pugnandi ra
tio.

Bracca.

Arma.

Vultus & ha
bitus corporis
sermo.

ab illis coluntur. Vtuntur insuper diuinatoribus: qui apud eos, cum & augurijs & sacrificijs futura predicant, plurimi existimantur, omni eis obtemperante plebe. Cum uero de rebus magnis consultant, mirabilem incredibilemque seruant consuetudinem. Hominem enim immolantes feriunt ense super septum transuersum: quo decidente, tum ex casu, tum ex membrorum laceratione, tum etiam ex sanguinis fluxu, ex quadam antiqua rerum obseruatione, norunt futura. Est apud eos moris, nullum absque philosopho sacrificium facere. Existimant enim, per diuinæ naturæ conscios sacra fieri oportere, tanquam linguae deorum peritos: atque horum intercessione bona ab dijs censent petenda. Quorum consilio, & pace & bello fruuntur. Poëte uero tanti apud eos fiunt, ut cum instructa acie exercitus eductis ensibus iactisque iaculis propinquant, non solum amici, sed hostes quoque eorum interuentu a pugna conquiescant. Ita apud agrestiores barbaros ira cedit sapientiæ, & Mars reueretur Musas. Nunc quod a multis ignoratur, scribetur. Ultra Massiliam qui mediterraneas regiones, quique iuxta alpes & montes Pyrenæos incolunt, Celtæ appellantur. Ultra hos qui ad notum Oceanum uersus pertinentes oras, & Hercinium montem, quique deinceps ad Scythiam usque habitant, dicuntur Galli. Quas omnes gentes communi nomine Romani Gallos appellant. Eorum fœminæ non tantum corporis magnitudine sunt uiris similes, sed etiam robore. Pueri ut plurimum canisunt, ætate prouecti colorem paternum assumunt. Eorum qui subtus Arcton habitant, quique Scythiæ sunt propinqui, utpote ceteris agrestiores, nonnullos aiunt humanis carnibus uesci: quemadmodum & ij qui eam Britannia partem quæ Iris dicitur, habitant. Horum fortitudine feritateque diuulgata, tradunt eos qui priscis temporibus omnem ferme Asiam discurrentes, Cimmerij dicebantur, ipsos esse qui paulo post corrupto nomine Cymbri sint appellati. Iam prisco more dant latrocinij operam, rapientes aliena, ceteris omnibus contemptis. Hi sunt qui Roma capta, Delphici Apollinis templo spoliato, magnam Europæ partem, non paruum Asiæ tributariam fecere: agris eorum quos subegerant, possessis. Qui in Græciam transierunt, Gallogræci sunt nominati: postremo multos magnosque Romanorum exercitus attriuerunt. Pari suæ feritati impietate in deorum sacrificijs abutuntur. Noxios enim quinquennio seruatos, sudibus affixos dijs sacrificant, cumque alijs primitijs super ingentes pyras immolant. Captiuos quoque sacrificant dijs. Quidam de hostibus capta animantia unâ cum hominibus interfecta, aut in sacris comburunt, aut alijs afficiunt pœnis. Cum mulieres habeant speciosas, ad mares tamen præter modum sunt cupidiores. In ferarum pellibus humi dormientes, ex utroque latere excubitores habent. Illa admiranda eorum impudentia, quod speciem corporis facile alijs offerunt in propatulo, neque hoc turpe ducunt: quin potius ignauum putant, abnuere gratiam oblatam. Sed de his hæcenus. Nunc Celtiberos recenseamus. Iberi quondam Celtæque pro agris bello certantes, pace demum constituta, communicataque inuicem regione, cum mutua connubia permisissent, dicuntur hac rerum communione id nomen sortiti. Duæ igitur robustæ nationes in regione fertili coniunctæ effecere, ut magnum esset Celtiberorum nomen. A Romanis postmodum certe multo post tempore bello cum eis gesto, uix tandem subacti sunt. Non enim equites modo, sed & pedites aptos bello, robore malorumque tolerantia ceteris excellentiores habent. Breui utuntur ueste, ac nigra, lanam habente similem caprarum pilis. Armantur Celtiberorum quidam scutis leuibus, alij rotundis umbonibus, magnitudine clypei. Cruribus ocreas ex pilis factas aduoluunt. Galea ferunt æreas, cristatas palmis. Gladios gestant ancipites, præstantissimo ferro inspicatos, adiectis palmi longitudine pugionibus, quibus inconferta utuntur pugna. Ferrum suo more ad conficienda arma preparant. Nam ferreas laminas in terram abscondentes, ibi tam diu esse sinunt, quod

K debiliori

Poëte in præ-
tie apud Cel-
tas, θυμὸς ἐν
καὶ τὴν σοφίαν
ἔχει. Ἀπὸς αὐτῶν
δὲ τὰς μὲν
σας.
Galli.

Cimmerij.
Cymbri et eo-
rum gesta.

Gallogræci.

De Celtiberijs

Armæ.

debiliori parte ferrugine absumpta, ualidior supersit. Ex eo tum enses fortissimi, tum cætera ad belli usum arma necessaria componunt. Hoc facto fabricatis adeo cedunt omnia, ut neque scutum, neque galea, neque aliud quid eis obsistat. Duobus gladijs fulti, cum equestri certamine superiores euaserint, ex equis desiliunt, pedestremque adiuuant pugnam. Mirabilis apud eos uiget consuetudo. Nam cum in uictus munditia elegantes existant, una in re uidentur immundi, & spurcitia pleni. Vniuersum enim corpus lauant urina, dentesque fricant, hanc optimam corporis curam existimantes. Erga nefarios homines atque hostes crudeles sunt, aduenis humani atque hospitales. Aduenientes enim externos benigne hospitio recipiunt: adeo, ut æmulatione quadam inuicem pro illorum honore certent. Quos aduenæ sequuntur, hos laudant, amicosque deorum putant. Nutriuntur affluenter uarijs carnibus: potum ex melle conficiunt, eius copiam præbente affatim regione. Vinum emptum bibunt, mercatorum opera aduectum. Ex propinquis gentibus gratissima est eis Vacceorum natio. Hi enim annis singulis sortitos inter se agros colunt, fructusque cum cæteris communicant, cuiusque sua portione præbita. Quare si quis quid agricolæ abstulerit, euestigio multatur morte. Celtiberorum fortissimi habentur qui appellantur Lusitani. Peltas in bello paruas ex neruis confectas, quibus tegatur corpus, habent. His in bello ea agilitate utuntur, ut & ictus & sagittas eurent. Iaculis ferreis hamatisque utuntur. Galeam ensemque more Celtiberorum ferunt. Iaculum longe iaciunt, & summa arte. In acie diutius perseverant, mobili corpore, leuique, ut facile & fugiant hostem, & insequantur. In perferendis periculis superantur à Celtiberis. In pace choreas leui saltu exercent, cum quadam crurum agilitate. Bella tamen ad numerum aggrediuntur, Pæana, cum hosti obuiant, cantando. Iberi, Lusitani que ætate integra, præsertim inopia oppressi, qui robore præstant atque audacia, in montibus asperis manu facta diuersis per Iberiam locis latronum more leui armatura agilique corpore ueloces discurrunt: populatisque agris, ad montes ueluti tutam patriam, quum ob locorum asperitatem nullus eo exercitus adire possit, confugiunt. Aduersus hos profecti cum exercitu sapius Romani, eorum audaciam represserunt: latrocinia nequaquam tollere potuerunt. Sequitur ut de argento, quod plurimum apud Iberos optimumque effoditur, quodque multum utilitatis incolis affert, scribamus. Dictum est à nobis libro superiori in Herculis gestis, Iberiæ montes qui Pyrenæi uocantur, & altitudine & magnitudine longe alios excellere. Nam à mari quod ad meridiem iacet, usque ad Oceanum ferme ad Arctos situm, Galliam ab Iberia diuidunt. Per Celtiberiam quoque protenduntur stadiorum tribus millibus: in quibus cum sint frequentes syluæ, ferunt priscis temporibus igne à pastoribus iniecto montanas omnes regiones fuisse combustas: qua ex re montes aiunt cognominatos Pyrenæos. Ardente continuis diebus igne, multi ex montibus argenti puri riuuli flammæ ui effluxere: quod incolis ignotum, Phœnices mercatores uili rerum permutatione emptum in Græciam Asiamque ac nationes cæteras deferentes, magnas ex eo commercio opes contraxerint. Adeo autem mercatores quæstus excitauit cupiditas, ut cum onustis nauibus superaret argentum, amoto ab ancoris plumbo, argentum eius loco subderent. Hoc lucro Phœnices admodum opulenti facti, multas colonias tum in Siciliam propinquasque insulas, tum in Libyam, Sardiniamque ac Iberiam deduxerunt. Multis post seculis cognito argentoque, Iberi metallis quærendis operam dedere: magnaque optimi argenti copia reperta, ingens ex ea uectigal prodijt. Cum æs, aurum, argentumque sint metalla præcipua: qui in reperiendo ære dant operam, quartam eius quod effodiunt portionem capiunt. Eorum qui in argento effodiendo occupantur, quidam tribus diebus Euboicum percipiunt

Hospitalitas.

Victus.

Lusitani.

πῶς ῥυθμὸν
ἀμεινόντι.

De argento Iberico.

Pyrenæi montes unde dicti.

Metallariorum
merces.

cipiunt talentum. Terra enim omnis argento referta est: ut mirabilis sit & eius
 regionis natura, & operariorum continuus labor. Nam qui primum his me-
 tallis reperiendis incumbebant, magnas contrahebant diuitias. In promptu
 enim est argentum, terra abunde illud præstante. Postea cum Romani Iberiã
 subegissent, Italici qui lucri cupiditate id sibi opus sumpsere, maxime ex eo di-
 tati sunt. Emptam enim seruorum copia ad effodienda metalla deputant: qui
 varijs locis metallorũ uenas scrutati, ac alte lateq; terra effossa plurimũ auri ar-
 gentiq; eruunt, varijs multorum stadiorum cuniculis sub terram actis. Multo
 facilior quæstuosiorq; hæc cura, quàm metallorum quæ apud Atticos repe-
 riuntur. Ibi enim multas effodiendo impensas subeunt, sæpius opinione fru-
 strati: cum aut non inueniant quod quærunt: aut inuentum ita patui sit, ut su-
 peretur à sumptu. Apud Hispaniam qui metallis incumbunt reperiendis, am-
 pliora spe percipiunt. Bonitate quippe soli glebas semper autro argentoq; fer-
 tiles inueniunt, utpote omni terra metallis plena. Subter terram reperiuntur
 nonnumquam flumina decurrentia: quorum cursus spe quæstus uel magna re-
 cidunt: aut, quod mirabilius uidetur, cochleis quas dicunt Aegyptiacas, diuer-
 runt, ab Archimede cum in Aegyptum profectus est, inuentis. Eiusmodi in-
 strumentis loca ubi metalla effodiuntur, ciecta superius aqua, summa arte dili-
 gentiaq; siccant. Mirabitur profecto quis Archimedis ingenium, non solum
 in his, sed in cæteris quoq; maioribus rebus, quas multis in orbis partibus e-
 gregias fabricatus est: de quibus scribetur diligentius, cum ad eius tempora
 ueniemus. Serui qui ad hæc metalla deputati sunt, incredibilem quæstum affe-
 runt dominis. Verum cum die noctuq; in labore perseverent, multi ex nimio
 labore moriuntur. cum nulla eis ab opere detur requies, aut laboris intermis-
 sio: sed uerberibus ad cõtinuum opus coacti, raro diutius uiuunt. Robustiori
 quidam corpore, & animi uigore, plurimum temporis in ea uersantur calami-
 tate: quibus tamen ob miseriam magnitudinem mors est uita optabilior. Cum
 uero plurima in hoc metallorum munere sint admiratione digna, maxime qd
 admiretur cur nulla illarum secturarum recens habeat initium, quin omnes à
 Carthaginensium amaritia fuerint apertæ, quo tempore Iberiã tenebant. Hæc
 fuit causa, ut eorum postmodum excreverent uires. Precio enim optimis mi-
 litum conductis, multa gesserunt aduersus hostes bella, neq; domestico, neq;
 sociorum milite usi, Romanos Siculosq; ac Libyos in maxima deduxerunt pe-
 ricula, cum omnes diuitijs ob auri argentiq; copiam superarent. Perspicaces
 sanè, ut uidetur, priscis temporibus extitere ad quæstum inueniendum Phœ-
 nices: Itali ad nulli reliquendum. Oritur & stannum in multis Iberiæ locis, nō
 casu repertum, ut quidam scriptores uulgarunt, sed effossum, conflatumq;,
 quemadmodum argentum atq; aurum tradunt. Nam supra Lusitaniam pluri-
 mum stannum effoditur in insulis Oceani Iberiæ proximis, quæ à stanno Cas-
 siterides denominantur. Plurimum tamen à Britannia insula ad opposita Gal-
 liam affertur. Deinde per loca mediterranea Celticæ mercatores, equis ad Mas-
 silienses & Narbonam urbem Romanorum coloniam, optimum earum par-
 tium tum opportunitate, tum commoditate adeuntium emporiũ, perducunt.
 Sed de Gallis ac Celtiberis hætenus. Nunc ad Ligures transeamus. Hi regio-
 nem habitantes asperam, ac omnino sterilem, plurimo labore continuoq; ui-
 tam duram agunt. Nam multis arboribus oppleta regione, quidam cædendæ
 materie, quidam subigendo agro, ob lapidum asperitatem cultu difficili, ua-
 cant. Ita enim terra lapidosa est, ut gleba absq; saxo nequeat effodi. Huic uitæ
 ærumnosæ natura assueti, licet multo in labore uersentur, parum tamen perci-
 piunt emolumentum. Continuum autem exercitium, & uictus parcitas, corpo-
 ra eorum macilentia efficit, ac robusta. Mulieres quoq; uirorum labores perse-
 runt, assuetæ unâ cum uiris opus facere. Venationibus continuo uacant, ca-
 ptisq; feris fructuum inopiam sustentant. Niuibus insuper, montanisq; aspe-

Cochleæ Aeg-
gyptiacæ.

Archimedes.

Seruorum me-
tallariorũ fors.Carthaginen-
sium auaritia.

Nota.

De Liguri-
bus
quorũ Metron-
polis hæc eta-
te est Genua.

ritatibus assueti, agiles corpore ac ualidi redduntur. Nonnulli ob frugum penuriam carnes partim domesticas edunt, partim ferinas, aqua in potum sumpta. Oleribus utuntur prout fert regio, ut ad quos neque Ceres adierit, neque Bacchus, præ cæteris dijs hominibus utiles. In terra cubant ut plurimum: rari sub tecto, aut in tugurijs iacent: multi ad caua saxa speluncasque ab natura factas, ubi tegantur corpora, diuertunt. Hoc pacto prisco more, absque apparatu aliquo uiuunt. Denique mulieres uirorum, uiri ferarum robur & uires habens. Asserunt, in bellis sepius uegetum Gallum, à gracili macilentoque Ligure ex prouocatio-
Arma. ne singulari certamine uinci. Arma habent leuiora quam Romani. Operiuntur corpora scuto longo, ad formam Gallicorum facto, tunicaque succincta. Armantur etiam ferarum pellibus, ac esse mediocri. Quidam Romanorum consuetudine, quos in ea re imitati sunt, arma immutarunt. Feroces sunt, & acuti ingenij, non in bello solum, sed in communi uita. Mercaturam exercent nauigantes per Sardonium Libycumque pelagus, sponte se grauibz maris periculis obiectantes. Scaphis enim haud satis more cæterarum nauium præparatis, nauigant: quo fit, ut imminente tempestate, graui subeant uite discrimina. Tyr-
De Tyrrenis rheni (superest enim ut de his loquamur) fortitudine egregij, magno potiti imperio, urbes condiderunt multas atque opulentas. Classe quoque potentes, cum diutius mari imperitassent, Italum pelagus Tyrrenum ab se denominarunt. Pedestri quoque exercitu præualidi, tubam primi inuenerunt, & bello admodum utilem, & ab illis Tyrrenam appellatam. Duces exercitus multis insignibus decorarunt, lictores illis, eburneam sellam, togam purpuream adijcietes. Domibus addiderunt porticus, in quæ seruatorum ac concurrentium turba diuerteret: quæ imitati postmodum Romani, inque melius aucta, ad suam
Studia. Rempublicam transulere. Literis quoque & rerum naturalium inuestigioni, ac Theologiae plurimo tempore impenso præ cæteris in fulminum interpretatione uersati sunt: adeo ut nostra quoque ætate, uniuersus ferme orbis tum admiretur uiros, tum fulminum interpretibus utatur. Regionem uberem incolunt, quam
Vitæ. studio curaque efficiunt fertiliorē. Mensa bis in die sumptuose præparata, omnia quæ ad epularum delicias pertinent, abunde subministrant. Stragulas insuper uestes multiplices floribus distinctas, poculaque aurea uarij generis, ac ministrorum seruorumque numerum permagnum in usu habent: ubi non solum serui famulantur, sed etiam liberi multi. Postremo priori uirtute abiecta, potius se atque ignauia tradentes, haud iniuria partim maiorum suorum in bellis gloriam amisere. Non autem eos parum ad delicias impulit regionis fertilitas, quæ fructifera rerum copia ad inertiam uoluptatemque traduxit. Sunt Tyrreni campi lati, collibus distincti, cultique ad modum, solo fertili, ut qui aquis non hyemis tantum, sed æstatis quoque tempore abundant.

DE INSVLIS OCEANI, QUAE AD MERIDIEM

sunt, & ea quæ Hiera appellatur, & Panchaia, & de ijs quæ in ea esse scribuntur. Cap. X.

Nunc insulas meridiem uersus in Oceano Arabiae, quæ ad Orientem spectat (terminatur autem ea quæ dicitur Gedrosia) positas referemus. Ea Arabiae portio multis pagis urbibusque haud ignobilibus incolitur quarum alia eminentibus in collibus sita sunt: alia in tumulis, aut patentibus campis. Regias habent, quæ insigniores sunt, admodum sumptuosas, frequentibusque habitatoribus satis opulentas. Omnis ea regio pascuis, uarijque generis pecoribus plena est. Flumina insuper per eam decurrentia campos irrigant, quo redduntur fertiliores. Ideo quæ pars Arabiae alijs ubertate præstat, felix est appellata. Ei regioni quæ Oceanum iuxta est, multæ opponuntur insulae: quarum tres merentur literis commendari. Vna, in qua non licet sepeliri uitæ
Arabia felix.
insula. functiones.

functos, sacra dicitur. Altera huic propinqua est stadijs septem, ad quam deferunt sepelienda corpora. Sacra fructibus caret, præterquam thure: quod in ea adeo excrevit, ut per uniuersum orbem satisfaciat deorum sacris. Fert etiã myrrham plurimam, & alia uarij generis aromata, odorem præbentia. Thus percipitur hoc pacto. Arbor est magnitudine parua, aspectu spinæ Aegyptiæ albedine: folia, arboris quæ Cithea dicitur, similia: flos colore croceo. Thus ab arbore, quemadmodum lachryma emanat, Myrrhæ arbor lentisco similis: est folium frequentius, tenuiusq;. Fluit autem, effossa ab radicibus terra. In solo uberebis in anno fructum reddit, uere atq; æstate: sed rubrum uere propter rorem, æstate album. Colligunt autem paliuri semen: quo pro cibo potuq; utitur, & ad uentris fluxum. Varij est usus ea omnis regio: sed optimã rex possidet, concessa ei decima omnium insulæ fructuum parte. Insulæ latitudinem ducentorum stadiorum esse aiunt. Incolitur à Panchæis: qui & thus, & myrrham in continentē ferunt, uendentes Arabis mercatoribus: à quibus alij præcio sumptas Phœnicem, Syriã & Aegyptū transfuehant. Inde à reliquis orbis mortalibus importatur. Est & tertiã magna insula, haud amplius triginta stadijs ab hac remota, ad orientālē Oceanū spectans, multorum stadiorū lōgitudine. Ab eius promontorio, quod ad occidentem uergit, elatiora Indiæ loca tradunt aspici. Sunt in Panchaia quæ historiæ mandentur digna. Habitant eã indigenæ, quæ dicuntur Panchæi. Externi præterea, Indi, Scythæ, Cretes, Oceano aduecti. Vrbs est in ea perpulchra nomine Panara, admodū felix. Qui in ea habitāt, ministri Iouis Triphylij dicuntur. Soli enim ex his qui Panchaiā oram incolūt, suis uiuūt legibus, liberi, absq; rege. Annuos tamē sibi principes creāt tres, quorū iudicio, mortis excepta pœna, singula, ita tamē ut res maximas ad sacerdotes referāt, permittuntur. Ab hac urbe stadijs sexaginta, Iouis Triphylij abest templū, in campestri positū loco: quod tum uetustate, tum ædificij magnificentia, tum natura loci mirabile habetur. Agri circa templū diuersis arboribus pleni sunt, & fructū & uoluptatē uisui afferentib. Cupressis enim ingentibus, platano, lauro, myrto abundant: quibus augmentū præbet terra scaturientib. aquis irrigua. Ex agris tēplo propinquis, adeo ingētes dulcis aquæ fontes manāt, ut flumē efficiant nauigij aptum. Ex his diuisa in multas oras aqua reddit arbores altitudinis præcipuæ: quarū sub umbra æstatis tēpore calorē homines uiuant. Diuersæ insuper uarij coloris aues, quæ in arborib. nidificant, tum suauiares cantu, tum uisum oblectant. Horti præterea plurimi, præterea multiplicibus herbis floribusq; uiuentia, decorū aspectū reddunt, dijs loci dignū. Palme ingentī magnitudine, etiã uberes fructu, nuces quoq; fertilē cibū incolis præbent. Præter hæc ciuites in altum elatæ multiplici palmitē, regionem efficiunt fertiliorē. Templum ingens ex albo ædificatū lapide, magnis sculptisq; suffultum columnis, duorum iugerum lōgitudinem, cui aqua est latitudo, complectitur. Permagnæ deorum statuæ, summa arte fabrefactæ, templum exornant. Circum uerō sacerdotes, quibus sacrorum curā demandata est, domos habent. Est quoq; iuxta templum circus, longitudinis stadiorum quatuor, latitudine iugeri. Ab utroq; circi latere signa ænea ingentia sita sunt, quadrata basi. In eius fine ex uberibus fontibus fluuius, quem diximus, colore albo profluit. Appellant autē hoc flumen, Solis aquam: quæ potu sumpta, plurimū confert ad corporis ualitudinem. Circumdant omnem fontem margines ex lapide sumptuoso. Ab utroq; latere, stadijs quatuor usq; ad marginis extremum, nulli præter sacerdotes ire fas est. Ager qui circū adiacet stadijs ducentis, dijs sacer est: cuius uectigal in sacrificijs consumitur. Hos ultra campos mons est excelsus, dijs dicatus, quem Cœli sedem appellant, Olympumq; Triphylum. Ferunt enim, olim Vranum orbi imperantē, cum ad hæc loca diuertisset, ex eius montis cacumine cœlū & stellas orbis cōtēplatū postea: ac deinceps Olympum Triphylum uocatum fuisse, quoniam incolæ essent ex tribus gentibus.

Thuris arbor.

Myrrhæ arbor.

Panchæi.

Panara.

Respub.

Panchæorum.

Solis aqua.

Olympus.

Triphylum.

Nominari enim quosdam Panchæos: alios Oceanitas: alios Doios: quos postea ab Ammone eiectiones fuisse. Ammonem enim aiunt non solum fugasse gentem hanc, uerum etiam urbes eorum funditus deleuisse & comparasse Edoiam & Asterusiam. Sacra insuper in eo monte instituisse, quæ sacerdotes castè annis singulis celebrarent. Post hunc montem in alia Panchaia ora uarij generis sunt animantia, elephantes plurimi, leones, pardali, damæ: diuersaq; præterea animalia tum aspectu uario tum robore miranda. Habet præterea ea insula tres nobiles urbes, Hiracidam, Dalidam, Oceanidam. Regio omnis fructifera, sed uini maximè abundans. Viri bello apti, curribus in bello utuntur more prisco. Politia eorum trifariam partita est. Primum locum sacerdotes tenent, quibus adduntur artifices. Secundum agricolæ habent. Tertium milites, quibus pastores adijciuntur. Sacerdotes omnium sunt duces: quibus & controuersiarum iudicia, & publicarum rerum arbitria permixta sunt. Rustici agros colunt, fructus omnes in commune conferentes. Qui ex eis optimè uidentur agro colendo uacare, hi usque ad numerum decem ad cæterorum exhortationem distribuendo fructuum iudices à sacerdotibus leguntur. Pastores tum ea quæ ad sacra pertinent, tum reliqua in publicum, alia numero, pondere alia cum omni ferunt diligentia. Nihil enim priuatum cuiusquam est, domo atq; horto exceptis: sed tum uestigalia, tum cætera sacerdotes percipiunt: æquè illa cæteris, prout usus fuerit, disperientes. Ipsis duplum cõceditur. Vestibus induuntur mollibus. Oues enim apud eos plurimum cæteris antecellunt mollitie. Ornamenta aurea non tantum mulieres, sed etiam uiri ferunt, torquibus collum ornantes, armillis manus, aures more Persarum in auribus, pedes nouis ac uarij coloris calceis. Milites patriam armis tutantur. Pars enim quædam eius oræ à latronibus, qui agricolas per insidias capiunt, infesta est. Sacerdotes ultra reliquos delicijs uacant, uitam ducentes mundam ac sumptuosam. Stolas lineas maximè tenues ac delicatas, quandoque uerò uestes ex molliori lana contextas induuntur. Mitras insuper gestant auro intextas. Sandalijs pro calceamentis uarij coloris utuntur, summa arte factis. Ferunt & aurea, mulierum more præter in aures, ornamenta. Hi maximè decorum incumbunt curæ, hymnis & laudibus eorum gesta recensentes. Narrant sacerdotes, genus eorum manasse à Creta ab Ioue ductum, cum in Panchaiam uenisset: quo tempore inter homines uersatus, orbi imperitauit. Horum coniecturam ex sermone sumunt, cum multa penes eos uerbis Cretensium dicantur: beneuolentiamq; quam erga Cretenses habent, tradita illis à maioribus huius rei memoria, à parentibus cepisse. Ostendunt præterea horum scripta quædam ab Ioue relicta, quo tempore templum construxit. Referta est etiam ea regio auro, argento, ære, stanno, ferro: quorum nil extra insulam asportari licet. Neque uerò sacerdotibus extra locum sacrum proficisci fas est. Extra deprehensum, interfici licet. Dona plurima aurea atq; argentea dijs à longo tẽpore oblata in tẽplo seruantur. Valuæ eius structura mirabili, auro argento, ebore sunt decore. Dei lectus sex est cubitorum lōgitudine, quatuor latitudine, aureus totus, opificio splendido ac uenusto. Simili modo & Dei mensa tū magnitudine, tum pari impensa splendoreq; iuxta lectū posita. Huius in medio est & alter lectus ex auro p̄ magnus, sacris Aegyptiorum literis inscriptus, in quibus Vrani & Iouis gesta, deinde Dianæ ac Apollinis à Mercurio scripta continebatur,

DE SAMOTHRACIA, ET DE MYSTE-

rijs quæ in ea sunt. Cap. XI.

Insulas Oceani Arabiae oppositas postquam recēsumus, nunc ad eas transeamus, quæ Graciam, Aegeumq; pelagus spectant, initium earum à Samothracia sumentes. Hanc nonnulli Samon uocitatam prisca temporibus tradunt: deinde ab antiqua Samothracia insula propinqua, Samothraciam dictam,

dictam. Habitarunt eam prius indigenæ, cum eorum qui in ea primum fuere tum homines tum duces, nullæ nuptiæ ferantur. Quidam aiunt, priscis temporibus insulam uocatam Samum, ab incolis qui ex Samo ac Thracia eo profecti sunt, dictam Samothraciâ. Sua olim lingua indigenæ usi sunt cuius multa uestigia in sacris ad nostram usque ætatem perdurât. Tradunt Samothraces, ante Deucalionis diluuium aliud quoque antea magnum apud eos extitisse. Id primum ab ostio Cyaneo, deinde ab Hellesponto erupisse. Ponti enim pelagus in modum stagni fluminum incursum, aquarumque inundatione adauctum adeo supra modum in Hellespontum effluxit, ut Asiæ magna pars secus mare sita, fuerit diluuiò absumpta: plana quoque Samothraciæ ora crescente mari, uastata est. Qua ex re posterius piscatorum nonnulli iactis retibus quædam columnarum lapidea capita in terram traxere, tanquam urbibus aqua submersis homines ad altiora insulæ loca confugerint. Decrescente deinceps mari, accolas uota dijs fecisse: salutemque consecutos, circum insulam salutis terminos statuisse tradunt. Erexisse quoque aras, in quibus nunc usque sacrificatur: ut palam sit ante diluuium eam insulam habitatam fuisse. Postmodum ortum in ea ferunt Saona ex Ioue ac nympha, ut quidam uolunt: ut alij, ex Mercurio & Rhe-
na. qui populum dispersum in unum congregans, inditis legibus, Saon ab insula uocatus est. Hic populum in quinque tribus partitus, unicuique indidit filiorum nomen. Tradunt eo tempore ex Ioue ac Electra Dardanum, Iasionem & Armoniam ortos. Dardanus uir prudens, in Asiam nauigio transuectus, urbem Dardanam condidit: constitutoque regno, circa Troiam quæ postea condita fuit, populos sibi subditos Dardanos uocauit. In multas præterea gentes imperio diffuso, Dardanos in eis pro Thracibus locauit. Iouem uero aiunt, cum uellet filiorum alterum honore insignem esse, docuisse eum initiandi ceremonias, quas haud fas est audire nisi iniuatos. Videtur autem hic primus hospites initiasse: exque ea re ceremonias reddidisse celebriores. Cadmus deinceps Agenoris Europam quærentem, cum ad eos peruenisset, perceptis ceremonijs, Armoniam Iasonis sororem duxisse uxorem, non (ut Græci fabulantur) Martis. Has nuptias à dijs primum celebratas ferunt: Cereremque in gratiam Iasionis ei ex frumento panem attulisse, Mercurium lyram, Palladem decantatum monile, pepulum, ac tibias. Electram uero magnæ deorum matris sacra celebrari ostendisse cum cymbalis, ac psallentium tympanis. Et Apollinem quippe cithara usum, & Musas tibijs, cæteros deos plausu nuptiarum incunditatem auxisse tradunt. His actis, Cadmus iuxta oraculi responsum condidit in Bœotia Thebas. Iason sumpta uxore Cybele genuit Corybantum. Verum ad deos translato Iasione, Dardanus Cybele, ac Corybantus sacra deorum matris in Phrygiam detulerunt. Ceres primo nupta Olympa genuit Alcen, deamque Cybelen ab se nominauit. Corybantus eos qui matris sacrificijs incumbebant, appellauit ab se Corybantas. Despondit quoque Theben Cilicis natam. Tibias in super inde in Phrygiam traduxit, ac in Lyncestum Mercurij lyram ab Achille postmodum sublatam. Ex Iasione præterea ac Cerere Plutonen fabulæ natum uolunt. Verum constat frumenti copiam in nuptijs Armonix ob Iasionis beneuolentiam dono datam. Quæ de eiusmodi ceremonijs singulatim traduntur, in arcanis seruantur, solis initiatis nota. Vulgata est horum deorum præsentia, atque in periculis mirabile præsidium ipsorum inuocantibus numen. Effici quoque assueuerant horum mysteriorum participes, iustiores, magis pios, & prorsus meliores uiros. Ideoque uetusti heroës ac semidei qui præclari fuere, initiari summopere cupierunt. Nam Iason, Castor, Pollux, Hercules, Orpheus, his initiati sacris, fortunati in bello hominum deorum fauore extiterunt.

Strongyle, seu
Naxos

Nunc ad Naxum ueniamus. Hanc primum Strongylen dictam, habitant ex huiusmodi causa Thraces. Fabulantur Boreos pueros fuisse Butem, ac Lycurgum, non ex eadem matre fratres. Butes qui iunior erat, cum insidias parasset fratri, re palam facta nil asperius Lycurgus egit, quam ut una cum insidiatoribus nauigij sumptis, Butes nouam regionem cogeretur querere. Ita per Thracibus periculi socijs assumptis, per Cycladas ad insulam Strongylen profectus nauibus, nauigantes praedari cepit. Cum rarae apud eos essent feminae, multas ex alijs locis mari raptas adduxere. Cycladum quaedam omnino desertae erant, quaedam paucis incolis fultae. Quapropter alias regiones praedandi gratia petentes, cum ab Euboea arcerentur, ad Thessaliam nauigant: ubi in continentem descendens Butes, casu in sacerdotes Bacchi circa montem Arcadiae qui dicitur Dryos, Orgia celebrantes incidit. His conspectis, quaedam abiectis in mare sacris confugerunt, aliae montem propinquum petuerunt. Coronis rapta ad Butem concubitus compulsa est. Quod illa molestius terrente, cum Bacchi auxilium implorasset, Butes in insaniam uersus in puteum se deiciens expirauit. Reliqui Thraces alijs mulieribus raptis, in quibus clarissima fuit uxor Aloei Iphimegea, eiusque filia Pancratidis, in insulam sunt reuersi. Hic Thraces loco Butem alium regem insulae praefecerunt Agallomenum, cui Pancratidem Aloei filiam praestantem pulchritudine, matrimonio iunxere. Verum antequam regi desponderetur, duces eorum praecipui Sicelos atque Cetetus pro Pancratide mutuis uulneribus dissensione inter eos orta, conciderunt. Agallomenus amicorum cuidam nuptui Iphimedeam dedit. At uero Aloei Epialtes atque Orbius filij ad inuestigandas uxorem filiamque missi, cum in Strongylen peruenissent, Thracibus bello subactis, urbemque obsidione capta, defuncta postmodum Pancratide, in insula Thracibus imperantes mansere, appellaruntque insulam Diam. Orta postmodum inter eos regni contentione, cum ad certamen descendissent, multis utrinque cadentibus, mutua occubuerunt eadem: atque ab incolis postea tanquam heroes culti fuerunt. Igitur Thraces qui superfuerunt, cum annis postea ducentis insulam tenuissent, siccitate urgente eam deserere coacti sunt. Cares deinceps ex Samia aduecti, insulam possederunt: quibus Naxus Palemonis imperas, pro Dia ab se cognominauit Naxon. hic uix bonus ac praeclarus filium reliquit Leucippum. Ex quo ortus filius Merdeus imperauit insulae. Theseus postmodum ex Creta cum Ariadne profectus, in ea permansit insula. Qui cum per somnium Bacchum sibi, nisi Ariadnen reliquisset, minitanti uidisset, timore percussus muliere omissa, ex insula discessit. Bacchus noctu sumptam Ariadnem in montem tulit, qui appellatur Dryos. Et is primum euanuit ut Deus: tum quoque Ariadne non amplius uisa est. Ferunt Naxi hunc Deum apud eos nutrium, ob eamque rem insulam ei acceptissimam esse, Nyliademque a nonnullis dici. Nam Ioue eorum fabulae tradunt, Semele ante partum fulmine icta, sumptum in femore infantem, ut clam Iunone esset, usque ad pariendi tempus abscondisse: inque Naxo insulam natum Philiae, Coronidi, Chidaeque loci nymphis praeuisse educandum. Fulminasse autem ante partum Semelen, ut non ex mortali, sed ex duobus dijs ortus euestigio fieret immortalis. Incolis uero ob Bacchi nutriendi curam gratiae sunt redditae, felicitate insulae, & ut classe praestaret, praebita. Nam primi a Xerxe deficientes, & classe eum oppugnarunt, & apud Plateas in acie opera eorum insignis fuit. Vina praeterea habent praecipua, indicium haud paruum Dei erga insulam affectionis. Hanc Symen antea dictam, cum esset cultoribus deserta, primum cum Triopo aduecti aduenae habitauerunt. Horum duces Cithonius Neptuni filius, ac Symes, a quo & insula id nomen sortita est, extiterunt. In ea postmodum regnauit addita Gnidiae parte Nireus, Charopi atque Aglai filius, speciosus admodum, qui

qui cum Agamemnone ad Troiā profectus est. Confecto Troiano bello insulam ceperunt Cares: quo tempore plurimum mari poterant. Hisceitate ingruente fugientes ex insula, locum quem Vranium dicunt, habitarunt. Syme manlit deserta, quoad Lacedæmonijs Argiuis in eam insulam transeuntibus habitata est. Quidam Nausus nomine, qui antea cū Hippothoo uenerat, sumptis uoluntarijs colonis in Symen tunc inhabitatam primū transijt: deinde nonnullos duce Zuchō eō nauigātes, communicata cum eis insula, suscepit. Eam coloniam à Gnidijs ac Rhodijs deductam ferunt. Calydnā uerō ac Nisyrum olim à Caribus possessas. Thettalus postmodum Hercules tenuit. Antiphus deinde Phidippusq; Coorum regis filij, ad llium ab insulis nauigatū dūces fuere. Tum uerō à Troiā quatuor Agamemnonis nauibus ad Calydnā aduecti, immixtiq; accolis, ibidem permanierunt. Priscos Nisyri incolas terremotus absumpsit. Peste deinceps afflictā insula, eō coloniam misere Rhodij, Carpathum primi inhabitauerunt quidam Minois milites, quo tempore Grecorum primū maris imperio potitus est. Multis postmodum seculis lochus Demoleontis Argiuis genere, iuxta certum respōsum, coloniam in Carpathum deduxit. Rhodus insula primū inhabitata est ab ijs quos Telchines appellant, secundum fabulas Martis filios. Fertur sanē, eos unā cum Calpharna Oceani filia nutrisse Neptunum, ab Rhea illis datū. Fuisse quoq; eos aiunt quorundam artium inuētores, aliaq; ab ipsis utilia permulta in usum hominum deducta. Statuas insuper deorum fabricasse primō, quēdamq; antiqua eorum nomine signa fuisse appellata. Nam apud Lydios Apollo Telchinus, Iuno ac nymphæ apud Ialysios Telchinia, apud Camiræos Iuno Telchinia dicuntur. Incantatores etiam uolunt eos fuisse, & tanquam magos: nubes, imbres, grandinem, niuem inducere: ac mutare proprias formas, cum uellent, solitos, & alijs doctrinam artium inuidisse.

DE RHODO, ET IIS QVÆ DE EA FA-

bulose feruntur. Cap. XIII.

Neptunus iam uir, ex Alia Telchinum sorore ab se dilecta genuit liberos, Rhodus undē nomen sortuā
mares sex, foemellam unicam nomine Rhodon: à qua & insula cognominata est. Fuerunt in ea parte insulae quæ ad orientē pertinet, Gigantes, quo tempore Iouem ferunt expugnatis Titanibus Imalię nymphę amore captum tres ex ea suscepisse pueros, Spartæum, Dronium, Cytum. Quorum ætate tradunt Venerem, cum ex Cithero Cyprum peteret, aditu prohibitam à Neptuni filijs, superbis atq; contumeliosis: eamq; ob rem iratam deam, eos in insaniā ab se uersos adegisse, ut matrē uir cognoscerent, multisq; incolas afficerent calamitatibus. Quæ Neptunus perspiciebat, filios ob rei turpitudinem suffodit in terram: quos orientales dæmones appellant. Aliam in mare proiectam uocauit Leucotheam: cui immortalium honores incolæ tribuerunt. Postmodum Telchines futurum præuidentes diluuium, relicta abierunt. insula Lycus deinceps cum in Lyciam uenisset, templū Lycij Apollinis apud Xanthum fluuium crexit. Facto diluuiō, cæteri quidem aqua deleti sunt, locis insulae planis ob pluuias in modū stagni redactis: pauci, & in his Iouis filij, qui ad montes confugerant, euasere. Sol secundum fabulas Rhodiæ amore captus, insulā aqua amota Rhodum ab ea dixit. Verū id constat, cum à primordio insula referta paludibus admodū humida esset, Solis calore arefactos humores, terram fertilem reddidisse. Ab eo autem genitos septem numero, qui dicti sunt Heliades. Cum alij præterea indigenæ populi insulam inhabitarent, existimatum est, insulam Soli sacram esse. Rhodij quoque postmodum Solem præ dijs ceteris coluerunt, tanq; sui generis authorem. Traduntur filij, Ochimus, Cercaphus, Macer, Actinus, Tenages, Triopas, Candalus, filia una Electryone: quæ adhuc uirgo sancta est uita, heroicis post obitum honores à Rhodijs sortita. Cum iam uiri essent Heliades, Solē ferunt dixisse, qui Mineruæ primū

*De Solis filijs
fabella.*

*Aegyptij, à
quo Astrologi
am didicerunt.*

sacra fecissent, apud eos deam futuram. Quod idem cum Atheniensibus prædictum esset, aiunt, ab Heliadibus omiſſa propter festinantiam igne, immolata hostia, Cecropem Atheniensium regem postmodum accenso igne sacrificasse. Ex quo hucusque mos huius sacrificij solum in Rhodo perseverat: ibique permansit dea. Hec de Rhodijs præsci tradunt: in quibus est Zenon, qui eius insulæ gesta scripsit. Heliades peritissimi omnium, sed maxime in Astrologia fuerunt. Addiderunt quoque ad nauigandi artem permulta. Situm insuper terræ conscribere. Præstantissimus inter eos Tenages fuit, à fratribus ob inuidiā occisus. Qua re nota, cædis participes aufugerunt, Macer quidem in Lesbum, Candalus in Coon: Actis ad Aegyptum transiens, in patris honorem Solis condidit urbem, à quo ad Aegyptios Astrologiæ notitia traducta est. Postmodum Græcia diluuiio oppressa, cum plurimi homines perissent, & literarum quoque monumenta deleta sunt. At diluuij expertes Aegyptij, Astrologiæ artē sunt profecuti. Qua in re cum Græcos ob literarum defectum anteirent, accidit, ut primi Aegyptij crederentur Astrologiæ extitisse repertoires. Eodem pacto cum ab Atheniensibus urbs nomine Sai in Aegypto fuisset condita, id quoque propter diluuium ex hominum memoria delapsum est. Hanc ob causam existimant multis post seculis, Cadmum Agenoris filium, primum literas in Græciam attulisse. Atque ideo Græcos quadam communi ignorantia ductos, literarum inuentionem illi acceptam tribuisse. At uero Triopas in Cariam nauigans, promontorium tenuit, ab eo postmodum Triopion cognominatum. Reliqui Solis filij qui procul à culpa cædis erant, permansere in Rhodo, habitantes in Ialysso, ubi & urbs condita ab eis est nomine Achaia. Horum Ochimus natu maximus regnum tenens, uxorem Egetoriā loci nymphā duxit, ex qua genuit filiā Cydippen, Cyrbem postea appellatā. Qua Cercaphus frater in uxore sumpta, in regno successit. His uita functis, filij tres regnum cepere, Lindius, Ialysus, Camirus. Inundatione deinde aquarum secuta, Cybbe deserta cultoribus facta est. Ipsi patriam inter se partiti, quicunque urbem sui nominis condidit. Post hæc Danaus ex Aegypto cum filiabus aufugiens, in Lydiam Cypri appulit: susceptusque ab incolis erecto Mineruæ templo, statuam ingentem deæ dicauit. Hoc tempore Cadmus ad perquirendam Europam missus, uehementi iactatus tempestate in Rhodum uenit: ibique suscepto antea dum fluctibus ageretur uoto, ædificauit Neptuno templum: eiusque curam Phœnicibus quibusdam ab se in insula relictis, qua Ialysijs permixti cum eis permansere, demandauit. Ex his postmodum sacerdotes qui faciundis præessent sacris, ex successione manarunt. Cadmus Mineruam Lindiā ornauit donis: in quibus olla fuit ærea admodum cōspicua, antiquo more fabrefacta. In ea literis Phœniceis, quas aiunt primum ex Phœnicibus in Græciam allatas, appellatasque Phœniceas, inscriptum erat, terram Rhodiam à serpentibus uastatam iri. Qua propter Rhodij postmodum in Delphos sciscitatum misere, quo pacto id auerteretur malum. Responsum Apollinis præcepit, ut Phorbantem cum socijs in insulam asciscerent. Hic Lapithi filius cum multis erat in Thessalia socijs patriam ad habitandum quærens: ac citò iuxta Dei responsum, Phorbanti pars insulæ ad habitandum concessa est. Cuius uirtute deletis serpentibus, liberata est eo timore Rhodos. Fuit hic in ceteris quoque rebus uir bonus: unde & post obitum, heroum meruit honores. His actis, Althemenes Catatrei filius, Cretensium regis, cum oraculum de quibusdā sciscitaretur, responsum tulit, in fati esse, ut pater ab eo interficeretur. Euitare fata cupiens, sponte cum plurimis uoluntarijs abiit in eam Rhodi oram quæ Camiros dicitur: superque Achabyrum montem Ioui templum construxit, Camiraum appellatum: quod & nunc quoque super excelsum montis cacumen positum, unde Creta conspici potest, præcipuo habetur cultu. Habitabat Althemenes cum his qui eum secuti erant, in Camiro, præcipuo incolarum honore habitus. At pater Catatreus, cui nulla erat

la erit alia proles mascula, filij, quem præcipue amabat, actus desiderio, profectus est in Rhodum, rapiendi nati, eiusque in Cretam deducendi cupidus. Verum ui fatorum, quæ superari nequit, urgente, cum noctu in insulâ descendisset, orta inter suos locique incolæ contentione ac pugna, Althemenes suis auxilio accurrens, iaculo incitatus patrem occidit. Quia ex re Althemenes dolore ingenti percussus, cum tantæ uim calamitatis ferre non posset, fugiens hominum consortia ac sermones, solusque per deserta inuiacque loca aberrans, dolore consumptus expirauit. Cui à Rhodijs postmodum honores heroum impati sunt. Paulo ante Troianum bellum Tlepolemus Herculis filius, ob Licymnij cædem ab se inficio interfecti, ex Argo sponte fugiens, secundum oraculi responsum quod super colonia deducenda consuluerat, cum certis populis transiit in Rhodum: ibique ab incolis susceptus habitauit. Factus deinceps insulæ rex, & patriam omnem reddidit insignem, & iuste imperauit. Inde ad Ilium cum Agamemnone profectus est, regni administratione Butæ, qui ex Argis cum eo fugerat, permissa. Is uir bello clarus, in agro Troiano defunctus est.

DE CHERRONESO, QUAE RHODOS OPPOSITA EST. Cap. XIIII.

Quoniam Rhodiensium rebus, Cherronesi, qui locus eis oppositus est, quædam sunt immixta, haud ab re censemus & ipsa literis tradere. Cherronesus olim, ut nonnulli tradunt, à natura loci qui Isthmos dicitur: ut uero scripserunt alij, à Cherroneso qui eis imperauit oris, nomen traxit. Haud multo post huius imperij, uolunt Curetes quinq; ex Creta eò transfretasse, illorum posteros, qui ab Ioue & Rheâ orti sunt, inque Idæis montibus. Creta educati. Hi in Cherronesum haud parua classe nauigantes, Caræ in ea habitantes expulere, omnemque eam subactâ regionem in quinq; distribuerunt partes, condita à quoque eorum sui nominis urbe. Paulo uero post Inachus Argiuorum rex amissa Iola filia, Cyraum præstantem ducem cum haud contemnenda classe ad eam inquirendam mittens, reditum absque filia interdixit. Verum cum diutius uarijs peragratibus locis, incalsum quæsitâ esset, ex Caria Cherronesum contemptâ patriâ petiuit: deinde partim suadendo, partim cogendo quorundam locorum rex factus est, urbe ab eo nomine suo condita. Utilitati publicæ intentus, magna gloria apud subditos uixit. Triopas deinceps contaminatus cæde fratris, cum in Cherronesum peruenisset, à Melisso rege cædis purgatus, in Thessaliâ transijt, Deucalionis filijs belli præsidio futurus. Pulsus inde Pelasgis, agrum Doreon sortitus est. Cum templum Cereris euertisset, eius materia abusus est ad regie constructionem. Igitur incolarum odio contracto ex Thessaliâ fugiens, cum populis qui secum nauigabant, in Gnidiam uenit: in qua & urbem condidit sui nominis Triopiam. Inde profectus, & Cherronesum cepit, & ei conterminæ plurimam Carie partem. De Triopæ genere plures scriptores poetæque dissentiunt. Nam tradunt quidam, ipsum ex Canace Aeoli filia Neptunoque, alij ex Lapitho Apollinis Scibeque Penei ortum. Est in Castamo Cherronesi templum sanctum Semideæ: de qua cum multa uariè ferantur, haud silentium uidetur. Verum nos id quod magis increbuit, quodque consentiunt accolæ, referemus. Staphylo ac Chrysotheodeque fuisse tradunt filias tres, Molpadiam, Rheam, Partheniam. Rheam ab Apolline compressam, grauidam esse factam: patrem iratum, tanquam ab homine corruptam filiam, in arca inclusam, in mare deiecit: quæ cum in Delum appulisset, filium genuit nomine Anium. Mulier præter opinionem salutem assecuta, infante post partum super Apollinis altare posito, Deum orauit, ut si ex eo esset genitus, puerum saluaret. Apollinem dicunt abscondito infante eius educandi curam cepisse: doctumque deinde diuinandi artem, magno honore assecuisse. At uero Molpadiam Partheniamque Rheæ sorores, patris custodientes uini amphoram paulo ante inter homines reperti, somnus oppressit. Interim nutrita

*Peregrinationes
ethicae ad
delubra.*

nutrita apud eas sus, thalamum ingressa, uini amphoram fregit. Quo dissipato, uirgines patris iracundiam ueritae, cum ad litus confugissent, e saxo se in mare praecipitauerunt. Apollo in earum sororis gratiam, manibus susceptas, in Cherronesi urbes incolumes detulit. Partheniae in Bubasto Cherronesi diuum honores habiti, & fanum aedificatum. Molpadia in Castamum accedens, praedicatione Apollinis Semidea dicta, apud Cherronesios in honore fuit. In eius sacris, propter casum qui ex uino accidit, meliora libant. Tangentem uero aut edentem porrum, nequaquam fas est templum ingredi. Adeo autem postmodum Semideae religio excreuit, ut non incolae solum, sed externa quoque gentes ad id templum proficiscerentur, sacris donisque egregiis deam colentes. Quod uero maximum habetur, Persae imperantes Asiae cum omnia Graecorum loca sacra expilassent, solum huius Semideae templum intactum liquere. Latrones insuper singula rapietes, hoc solum haudquaquam muro cinctum, ut absque periculo spoliari queat, inuiolatum sinunt. Huius rei causam tradunt, deae communem in omnes beneficentiam. Nam & agros per somnum curas morborum docet, & multis insuper sanitatem desperantibus salutem praebet. Mulieres praeterea parturientes a laboribus ac uitae discrimine haec liberat dea. Quo factum est, ut plurimorum qui salutem assecuti sunt, donis referunt templum existat, neque custodibus, neque mœnibus, sed religione tutum. Et de Rhodo Cherronesios haecenus. Nunc ad Cretam transeamus.

DE CRETA, ET IIS QVAE DE EA FABVLO

si feruntur, usque ad recentiora tempora. Cap. XV.

Etheocreta.

Idaei Dactyli.

*Hercules cre-
tensis, et alter
Alcmenae fi-
lius.*

Qui prius Cretam inhabitauerunt antiquissimi, dicuntur Etheocretae indigenae fuisse. Horum rex Cretas fuit, plurimarum in ea insula rerum quae ad uitam mortalium conferunt, inuentor. Plurimos quoque deorum apud se fabulantur extitisse, quos propter beneficia hominibus impensa, ut deos posterius coluerunt: de quibus singulatim recensere uolumus, eos imitati qui Cretensium gesta conscripserunt. Primi, qui quidem memoriae tradantur, in Creta circa Idam habitauerunt, Idaei Dactyli hoc est Digiti, appellati. Hos quidam centum fuisse numero tradunt: alij decem, qui eo nomine uocati sunt, ob parem numerum manuum digitorum: in quibus est Ephorus. Volunt nonnulli Idaeos Dactylos ex Ida, quae est in Phrygia, extitisse: indeque cum Mygdono transcendisse in Europam. Diuinandi quoque arte peritos, docuisse, cantum, initiationes, ac mysteria. In Samothracia uero magnam sui admirationem praebere incolis: quo tempore Orpheae ferunt ingenio ad poësim melodiamque praestanti, horum discipulum, primum ad Graecos initiandi morem mysteriaque attulisse. Idaei Dactyli traduntur ignis usum, ac aeris ferrique naturam, quoque modo fabricarentur, in loco quem Berecynthum dicunt, inuenisse. Cum magnorum honorum generi hominum haberentur authores, immortalium honoribus donati sunt. Scribunt etiam, unum ex eis appellatum Herculem: qui cum gloria excelleret, Olympia instituit certamina. Posteriores uero nominis similitudine ductos, esse opinatos, ab Hercule Alcmenae ea certamina instituta. Horum asseruat antiquitas & nunc usque extare uestigia, quod foeminae multae ab hoc deo cantus quosdam sumant, ac superstitiosa quaedam faciant: tanquam & ipse incantator extiterit, & initiationibus deditus. At haec, plurimum aliena sunt ab Hercule qui est ex Alcmena ortus. Post Idaeos Dactylos secuti sunt Curetes nouem, quos quidam ex terra genitos uolunt, alij progeniem Idaeorum Dactylorum. Habitasse autem in montibus ac conuallibus arborum plenis, tecta ac indumenta quae natura praebere, nondum repertis domibus, habentes. Cum prudentia emerent, multa ad uitam utilia ab eis inuenta sunt. Nam primos omnium greges coegisse, aliquaque mansuefecisse pecora: mellis insuper, & sagittandi uenandique modum induxisse perhibent. Hominum quoque coetus ad communem uitam & legum

gnum disciplinam illos instituisse ferunt. Reperisse insuper ensem, galeam, ac cum armis saltandi morem: quorum strepitu permagno Saturnus deceptus est. Aiunt præterea, Iovem clam Saturno ab Rhea matre datum his fuisse nutritiendum: de quo cum singulatim scripturi simus, paulo altius narratio repetenda est. Tradunt Cretenses, Curetum tempore Titanas in Gnosia habitasse: ubi & nunc quoque fundamenta visuntur domus, in qua educata Rhea est, atque antiquum cupressorum nemus. Fuisse autem sex numero viros, feminas quinque, ex Vrano & Tellure natos, quidam tradunt. Alij, ex una Curetū matre Titea: a qua & id nomen sumpsere. Mares quidem fuisse, Saturnus, Hyperion, Conis, Iapetus, Creius, postremus Oceanus. Horum sorores, Rhea, Themis, Memoria, Phoebe, Tethys. Hi omnes rei alicuius quæ usui hominū esset inventores, honores nomenque sempiternum adepti sunt. Saturnus nutu maximus rex factus, homines ex agresti incultaque uita ad mores legesque & humaniorem cultum deduxit. Qua ex causa, cum magna esset apud omnes fama, multa orbis loca peragravit, exhortans ad iustitiam singulos, & animi uirtutem: obque eam rem subditos suos bonis moribus institutos reddidit probitate felices. Imperauit maxime ijs quæ ad occasum pertinent locis, maximo in honore apud omnes habitus. Ideo usque ad recentiora tempora & a Romanis Carthaginensibusque, ac alijs proximis gentibus ceremoniæ sacræque præcipua Saturno fiunt. Multa uero loca ab eo nomen sumpsere. Et cum legibus homines obtemperarent, nulla iniustitia apud eos erat, sed omnes eius imperio parentes, summa cum uoluptate felicem uitam agebant. Horum testis est poeta Hesiodus, qui eadem in suis carminibus affirmat. Huiusmodi Saturni fabulæ feruntur. At Hyperion Solis ac Lunæ aliorumque astrorum motus, horasque primum summa cura obseruationeque ab se percepta, cæteris noscenda tradidit: ideoque horum parens nominatur, ueluti ipsorum naturæ contemplator. Ex Saturno ac Phoebe orta Latona est, ex Iapeto Prometheus, quem nonnulli scriptores tradunt ignem ab dijs furto sublatum hominibus dedisse. Sed ab eo constat illa, quibus ignis alitur, reperta. Ex Titanibus uero Mnemosynen tradunt loquendi modum inuenisse, ac rebus imposuisse nomina: licet a quibusdam ea Mercurio tribuantur. Huic quoque deæ rerum memoriam, a qua & nomen sortita est, assignant. Themim tum diuinandi artem, tum sacra cultusque deorum introduxisse dicunt: eaque quæ ad bene uiuendum, & pacem pertinent ostendisse. Ideoque conditores legum, sacrorumque custodes, eos qui deos colunt, & hominum leges seruant, dictos. Apollo quidem traditur, cum esset responsa daturus, Themim consulere solitus, tanquam diuinandi artis in uentrem. Hi Dei quoniam in plurimis profuerunt mortalium uitæ, non solum immortales honores adepti sunt, sed primi Olympum post obitum habitare existimati sunt. Saturnus ac Rhea Vestam, Cererem, lunonem, Iovem, Neptunum ac Plutonem genuerunt. Horum Vesta structuram domus inuenisse fertur. Iupiter postmodum apud omnes ferme homines ob hoc beneficium honorari eam, sacrisque coli uoluit. Ceres, frumenti, quod forte inter alias herbas nascebatur ignotum cæteris, prima usum inuenit: docuitque homines comportandi seruandique & serendi modum. Est autem ab ipsa frumentum, ante genitam Proserpinam repertum. Nam post eius a Plutone raptum, frumenta omnia tum in Iouis odium, tum propter dolorem filiae incendisse ferunt. Sed ea inuenta & reconciliatam esse Ioui, & Triptolemo frumenti dedisse semen, mandasseque, ut cum omnibus id donum participans, modum seminandi monstraret. Traditur a nonnullis, illam leges quoque dedisse, quibus homines iuste uiuere assuescerent: unde & legisera dicta est. Et quoniam maximorum bonorum causa humano generi extitisset, ab omnibus non solum Græcis, sed barbaris quoque, ad quos frumenti peruenit usus, honoribus sacrisque solennibus ac celebritate præcipua colitur. Nonnulli de frumenti inuentione secus sentiunt,

*Men. Bacchis,
de Iouis educa-
tione.*

Gigantes,

Saturnus

Hyperion

Prometheus

*Mnemosyne
Themis.*

Ceres

sentiunt, penes se eam primò deam apparuisse, frumentiq; naturam & usum
Isis, Ceres ab penes se repertum asserentes. Nam traditur ab Aegyptijs, Cererem & Isidem
alijs dicta. eandem esse deam, primamq; in Aegyptum attulisse frumentum, Nilo Aegy-
 pti campos irrigante, omniq; regione ad ferendos fructus optimè sita. Athe-
 nienſes quamvis inuentionem frumenti fateantur, uolunt tamen aliunde in
 Atticam delatum: locumq; qui id primum donum suscepit, Eleusinam ap-
 pellant: eo quòd ab alijs id semen ad eam oram sit apportatum. Siculi, quum
 insula Cereri ac Proserpinæ sacra exiſtat, æquū censent, frumenti usum ei pri-
 mū regionī fuisse ostensum, quā in primis amarit. Haud enim uerisimile
 est, eam regionem quam ut propriam Ceres admodum fructiferam præstitif-
 ſet, postremam huius beneficii participem effecisse: præsertim cū in ea insu-
 la & filiaë raptus contigisset, & frugum esset fertilis, ubi etiam sua sponte, pro-
 ut poëta tradit, nascantur hordeum ac frumenta. Sed de Cerere hæcenus. De
Neptunus. dijs uerò alijs ex Saturno & Rhea natis, Neptunus secundū Cretenses pri-
 mus, nauigandi arte inuenta classem instituit, eiusq; præfectus est à Saturno
 factus. Quapropter traditum est posteris, Neptunum imperasse mari, sacraq;
 ei à nauigantibus facta. Addunt etiam, Neptunum equos primum domuisse
Pluto. artemq; equitandi ab illo traditam: ex quo Hippus sit appellatus. Plutonem
 uolunt, sepulchrorum, funerum, atq; honorum qui mortuis impenduntur, u-
 sum introduxisse, cū antea nulla earum rerum apud homines esset consue-
 tudo. Quæ causa extitit, ut uita functis dominari exiſtimaretur, antiquitate
Iupiter. illi huius curæ principium tribuere. De Iouis genere atq; imperio dubitatur,
 Nam quibusdam placet, postquam Saturnus ad deos transiit, suscepisse re-
 gnum, non uero patrem expulisse: iusteq; & legitimè regno potitum. Alij Sa-
 turno uolunt in ortu filij responsum, fore ut ab Ioue uero regno pelleretur. Quæ
 res Saturnum impulit, ut filios sapius perimeret. Id ægre ferens Rheam, cum ui-
 ri animus placari non posset, Iouem in Ida ab se editum clam nutriendum Cu-
 retibus, iuxta Idæ montem habitantibus, dedit. Hi in antrum ad nymphas,
*Iupiter in Cre-
ta educatus.* commendata illis infantis cura, detulerunt. Lacte capræ, quæ Amalthea dicta
 est, melleq; educatus est. Multa insuper Iouis tum generis, tum educationis
 aiunt in ea insula extare uestigia. Nam cum à Curetibus infans ferretur, tra-
 dunt, umbilicum iuxta fluiuium Tritonum cecidisse: ex quo ora & illa ab eo
 quod accidit, Deo sacra, Omphalum, id est umbilicus cognominat, & propin-
 quus ager est Omphalium appellatus. In Ida antrum, ubi nutritus dicitur, sa-
 crum est, & circa illud prata manent intacta. Verū quod de apibus mirabile
 dictu tradunt fabulæ, minimè uidetur prætereundum: Iouem scilicet in sempi-
 ternam amoris erga eas memoriam, illarum colorem immutasse, inq; æris uer-
 tisse aurati. Quamuis autem locus is admodum excelsus, asperq; situs, uentis
 quoq; agitatus, niuib; sit infestus: nullo tamen apes incommodo aut mole-
 stia afficiuntur. Capræ quæ cum nutriit, & alijs sunt honores impensi, & locus
 eius est Aegiochus uocatus. Adolescentiam egressus, in Ida ubi genitus est,
 urbem condidit, cuius postmodum destructæ etiamnum extant reliquæ. Ex-
 cessit hic Deus fortitudine & cæteris uirtutib; omnes. Accepto enim post Sa-
 turnum regno, maxima plurimaq; contulit ad hominum uitam. Primus om-
 nium iustitiā docuit mutuò seruari inter mortales, omni uero atq; iniuria remo-
 tis. Lites ac contētionē, iudicio auferens, singula quæ ad bene uiuendū ac pa-
 cē pertinerēt, summa ope procurauit. Bonos ad uirtutē exhortatus est: impro-
 bos timore coercuit ac poena. Omnē penē orbem circumiens, bello impijs ac
 prædonibus indicto, æquitatē ac leges introduxit. Per id tempus & Gigantes
 ab eo sublatos aiunt: in Creta quidē Milinū, in Phrygia Typhonē. Ante pugna
 quæ cum Gigantibus in Creta habita est, Iouē sacrificasse dicunt Soli, Vrano
 ac Telluri bouem. Quæ sacra Iouem fore superiorē portendentia, primum ui-
 res, & ab hostibus defectionem, tum finē belli futurum monstrarunt. Musæus
 quippe

quippe ab eis descivit, obq; id ei honores tribut: à dijs autem omnes hostes cæli sunt. Sed & alios quoq; dijs præsidium belli tulisse aduersus Gigantes constat. Macedones quidem circa Pallenen, in campo quem olim à loci conflagratione Phlegæum, postmodum Cymæum cognominarunt: animaduersum esse ab Ioue in Gigantes ob eam causam dicunt, quod magnitudine ac robore corporis confisi, aduersiq; legibus, & multa egerint in homines iniusta, & propinquas gentes in seruitutem redegerint, bellumq; his intulerint qui ob singularia in omnes nationes beneficia Dei sint existimati. Feruntur ab Ioue non solum impij nefarijque deleti, sed etiam dijs heroibusq; ac hominibus benemeritis honores impensi. Propter eius beneficentiam, imperijq; magnitudinem, omnium consensu & regnum perpetuum tributum est, & habitatio in Olympo. Sacrificia insuper illi super cæteros statuta. Postea uero quàm in cælum delatus est, memoria nominis eius animis hominum in quos beneficia contulit, adeo infixæ permanfit, ut omnium quæ in cælo fierent, uelut imbrium, tonitruum, ac fulminum, cæterorumq; eiusmodi potens existimaretur. Itaq; quod uitæ causa hominibus esse uideretur, cum fructus terræ ad maturitatem perduceret. Zena à uiuendo, hoc est, Iouem dixere: Patrem uero tum quia singulorum suscepit summa cum beneuolentia curam, tum quia tanq; dux hominibus extiterit recte uiuendi. Imperator ac rex, ob imperij amplitudinem: Consulor ac prouidus, propter consulendi prudentiam appellatus est. Tradunt etiam Palladem in Creta ex Ioue apud fontes Tritonis fluminis ortam, ex quo Tritonia dicta: & nunc quoq; apud eos fontes ubi nata est, huic deæ sacrarum sanum est. Fabulantur præterea, nuptias Iouis & Iunonis in ora Gnossæ fluuii Therino proxima, ubi nunc templum est, factas: sacraq; quotannis sancte ab incolis fieri, nuptias prout olim factæ traduntur, representantibus. Ex Ioue creatas uolunt Venerem, Gratias, Lucinā, Dianam, & eas quas dicunt Horas, Eunomiam, Iustitiam, Pacem, Palladem, Musas: Deos uero, Vulcanum, Martem, Apollinem, Mercurium. Horum cuiq; ut perpetua apud omnes uigeret memoria, ab se inuentorum gestorumq; Iupiter laudem & honorem tribuit. Veneri namq; maturam uirginum ætatem, aliarumq; curam rerum, quæ nunc etiam circa nuptiarum sacra ac fœdera in eius cultum celebrantur, dedit. Sacrificat aut omnes prius Ioui perfectori, Iunoniq; perfectrici: quoniam hi primi duces inuentoresq; omnium extiterunt. Gratijs, quæ ad oris speciem, ac partium corporis formam decoremque spectent, insuper beneficij & gratiæ retributionem. Lucinæ parientium cura, officiumq; eorum quæ parturientes perferunt: unde & in partus discrimine ac difficultate hanc mulieres præcipue inuocant deam. Ad Dianam tradunt infantium, ac ciborum, quos id ætatis postulet, officium pertinere: qua ex causa puerorum nutricem uocari dicunt. Earum quas Horas dicunt, datum est suum cuiq; munus ad uitæ cultum, & mortaliū commoditatē. Nihil enim est uitæ hominū ad felicitatē comparandam utilius, q̃ leges, iustitia, ac pax. Palladi olearum oleiq; educendi inuentione tribuunt. Nam ante huius deæ ortum erat hæc arbor cum alijs syluestribus immixta. Olei usus aberat, cum esset ignota. Hæc olei exprimendi modum inuenit. Addunt ipsi quoq; uestium apparatus, & ædificandi artē: multaq; præterea uolunt in cæteris artis hominibus contulisse. Nam & tibias, earumq; cantum, & plurima instrumenta ad uaria opificia, ex quibus operaria dicta est, inuenit. Musis à patre concessa est literarum inuentio, & carminum (quæ poësis appellatur) ratio. Nam qui dicunt, Phœnices à Musis perceptas literas tradidisse postmodū Græcis, ij sunt qui cum Cadmo in Europam nauigauerunt: ex quo à Græcis literæ Phœnicæ appellatæ sunt. Verum Phœnices à primordio non literas inuenisse uolunt, sed earū formā tantū immutasse: earūq; literarū forma cum plurimi homines uterentur, hoc cognomine uocatas. Vulcanū ferri, æris, auri, argenti, omniūq; quæ igne fabricantur, artem inuenisse ferunt.

- runt, eamque ceteros docuisse. Quapropter harum rerum opifices omnes uota sacraque huic Deo maxime facientes, ignem in aeternam memoriam suscepti beneficii Vulcanum uocant. Martem fabulae tradunt, primum fabricatis armis armasse milites, pugnandi ac certandi morem induxisse: eos qui diis aduersi essent, interficientem. Apollinem citharae, eiusque musicae inuentorem ferunt. Medicinae insuper scientiam diuinandi arte perceptam, qua olim infirmi erant morbos curare soliti, primum attulisse. Arcus insuper, sagittandique extitisse repertorem. Qua ex causa Cretenses praecipue arcu delectati sunt, quem Scythicum nominarunt. Aesculapius ex Apolline atque Ariadne ortus, multis a patre in medicina perceptis, chirurgiam, & medelarum compositionem, radicum insuper uirtutes inuenit. Adeo autem medicinae artem extulit, ut uelut eius inuentor & author ueneraretur. Tribuuntur Mercurio praconia, reconciliationes, ac foedera quae in bellis fiunt. Pracones quoque adijciuntur, qui internuncij esse solent, ob eamque rem ab hoste tuti. Vnde & ipsum communem utrisque dicunt: cum ambobus utilitatis communis, ac pacis mutue interpres existat. Mensuram insuper, ac pondus, & mercaturae quaestum reperisse affirmant, occulteque inuicem peculandi modum. Praeco etiam deorum traditur, nunciusque optimus, quoniam mandata diligenter perficiat: unde & interpretis nomen assumpsit: non quod nominum aut orationis, ut quidam tradunt, fuerit inuentor: sed quia diligentius quam ceteri mandata referat. Palastram eum introduxisse, & ex testudinis forma lyram inuenisse aiunt. Post Apollinis cum Marsia, qua & superior fuit, contentionem, postquam sumptam praeter aequum a uicto poenam, poenituisse Apollinem dicunt: citharaeque effraetis chordis, musica aliquandiu abstinuisse. Bacchum uitis repertorem, uinique conficiendi rationem, & fructuum in longiorem usum seruandorum curam & modum docuisse scribunt. Hunc in Creta ex Ioue & Proserpina natum Orpheus tradit, inter initiationes a Titanibus discriptum. Plures uero fuisse Bacchos, iam antea scripsimus diligentius. Cretenses ea coniectura hunc Deum asserunt apud se ortum, quod duae insulae apud eos, sinus qui appellantur Didymi, ab eo Dionysiades, quod nulla alia in orbis parte fecerit, sint uocatae. Herculem ex Ioue genitum multis annis ante eum qui fuit ex Alcmena genitus, fabulantur. Huius mater incerta est. Hoc tantum constat, illum corporis uiribus praestantioris ceteris, orbem perambulasse, delentem iniquos, & feras bestias ac monstra domantem. Inuictus quoque absque timore in libertatem homines uindicauit. Quibus beneficijs honores immortalium ei sunt ab hominibus impensi. Qui uero posterior ex Alcmena fuit Hercules, quoniam prioris uirtutes est imitatus, & immortalitatem assecutus est, & propter nominis similitudinem idem qui prior creditus. Ideo & superioris gesta huic fuerunt ueri inscitia adscripta. Asserunt quoque, superioris Herculis operum, impensique honoris in Aegypto uestigia esse, & ab eo conditam urbem. Britomartyn uero, quam Dictynnam dicunt, in Creta genita ex Ioue ac Acharnide Euboli Cereris filij. Haec retia ad uenandum inuenit: ex quo & Dictynna est cognominata. Consuetudine Dianae utebatur: quod causam praebuit, ut quidam Dictynnam Dianamque eandem esse existimarent: quam deam sacris templisque Cretenses coluere. Qui uero Dictynnam a retibus piscatorijs, quae fugerat, insequente coitus gratia Minos, uolunt denominatam, procul a uero sentiunt. Non enim credendum uidetur, deam in eam egestatem compulsum, ut auxilia hominum imploraret, cum esset maximi deorum filia. Neque Minos tanta impietatis culpae decet, praesertim cum fuerit omnium consensu habitus iustus uir, & probatae uitae. Plutonem natum tradunt in Tripodo Cretae, ex Cerere & Iasione. Eius genus bifariam ferunt. Nam quidam uolunt, cum Iasion terram seuisset, adhibita culturae diligentia, adeo uberem percepisse fructum, ut qui id conspexerunt, a messium fertilitate illum Plutonem nominarent.

rint. Vnde & à posteris is cui census superesset, habere Plutonem existimatus est. Alij tradunt, Cererem ac Iasionem puerum genuisse appellatū Plutonem: qui cultum uitæ, pecunias coaceruare, ac in usus custodire primus monstraue- rit, cum antea parua congregandæ seruandæq; pecuniæ fuisset cura. Hæc de dijs quos Cretenses apud se natos uolunt, scribuntur. Sacra uerò, honores, my- steria, ceremonias ab se hoc pacto ad alios arguunt transmissas. Nam ceremo- niæ quas Athenienses omnium celeberrimas in Eleusine faciunt, quæq; in Sa- mothracia, atq; in Thracia, unde eas Orpheus sumplisse tradit, fiut, in Gnosio apud Cretam prisca lege statutoq; celebrantur: quò palam est, eiusmodi cere- monias ab eis ad alias gentes fuisse traductas: quæq; apud ceteros secretè tra- duntur, eas palam omnibus noscendi facultatem apud Cretenses esse. Afferunt enim plurimos deorum ab ipsis profectos, magna orbis parte ab eis peragra- ta, beneficos in genus humanum extitisse, atq; ab se inuentorum artē usumq; docuisse. Nam Ceres cū in Atticam peruenisset, inde in Siciliam trāsiit: postea in Aegyptum, quibus in locis frumenti ferendi cultum monstrauit: summoq; propterea in honore habita est. Venus in Sicilia commorata est circa Erycem, in Cypro circa Cytherum ac Paphum, in Asia circa Syriam. Ob has peregrina- tiones Venerem tum Erycinam, tum Cytheræam, tum Paphiam, tum Syram incolæ appellarunt. Eodem modo plurimum temporis Apollo circa Delum ac Lyciam Delphosq; uersatus est: circa Ephesum, Pontum, Persidem & Cre- tam Diana. Itaq; à locis ac gestis eorū sumptis nominibus, hunc Deliū ac Py- thium appellarūt: hanc uerò Ephesiam, Cressam, Tauropoliam quoq; ac Per- seam, cum ambo essent in Creta nati. Colitur & à Persis plurimū hæc dea: cui mysteria instituerunt barbari, quæ ad hoc usq; tempus Persea dicuntur. His si- milia & de cæteris dijs, quæ longum esset recensere, tradunt. Longo post deo- rum ortum tempore non paucos heroes in Creta ferunt extitisse: quorum no- bilissimi Minos ac Rhadamanthus fuerunt, ex loue ac Europa Agenoris, quā tauro deorum prouidentia aduectam in Cretam tradunt, geniti. Minos ætate prior regnauit in insula: in qua multas urbes, interq; eas nobilissimas tres con- didit, Gnosiam in ea insulæ parte, quæ Asiam respectat: Vulcaniam iuxta ma- re, meridiem uersus: Cydoniam in eis locis, qui Peloponneso oppositi, ad occi- dentem uergunt. Leges præterea non paucas Cretensibus dedit, simulans eas ab se in quadā spelunca meditatas. Classē insuper parauit: qua plurimas pro- pinquas insulas sibi subiiciens, Græcorum primus est maris imperio potitus. Cū eius magnum uirtutis ac iustitiæ nomen esset, trāsiit in Siciliam ad trer- sus Corcalum: de quo in Dædali rebus, cuius causa bellum mouit, scripsimus. Rhadamanthum scribunt omnium iustissimum, latrones quoq; ac scelestos uiros, ceterosq; improbos acri affecisse pœna. Multarum insularum imperio potitus, magnam Asiæ maritimam partem tenuit, singulis eius imperio se spō- te ob iustitiæ famam tradentibus. Is Erythro uni ex filijs (hi Erythri ab eo uoca- ti sunt) regnum permisit. Oenopioni Ariadnes Minois filia, Chium ferunt de- disse: quem nonnulli fuisse Bacchum ferunt, atq; à patre uini faciūdi modum didicisse. Cuiq; ex alijs filijs aut insulam, aut urbem Rhadamanthum dedisse traditur: Thoanti Lemnum, Anui Cynum, Pamphilo Peparæthum, Euan- dro Maroneam, Alceo Parum, Anioni Delum, Andreo (quæ ab eo nominata est) Andrum. Propter singulare iustitiæ nomen, illum apud inferos bonorum ac malorum iudicem factum, fabulæ ferunt: ob eandemq; iustitiā, Minōem quoq; pari honore fungi. Tertium fratrem Sarpedonem scribūt, cū magna manu in Asiam profectum, Lyciam tenuisse. Huic Euāder filius in regno luc- cessit, sumptaq; uxore Deidamia Bellerophontis filia, Sarpedonem genuit: qui cum Agamemnone Troiano affuit bello: & hic, ut quidam tradunt, Iouis filius. Minois fuisse filios aiunt Deucalionem ac Molum: ex Deucalione Ido- meneum, ex Molo Merionem genitos, cū nauibus nonaginta ad Ilium cum

Plutus diuitia-
rum Deus.Deorum cul-
tus apud Cret-
enses.Qui Dij quib.
in locis egē-
runt.Minos, Rhada-
manthus.

Sarpedon.

L Agamemno-

Agamemnone profectos, reuersosq; postea in patria, diem suum obijisse: honorificeq; sepultos, deorum honores fuisse assecutos. Horum sepulchra in Creta hoc ostenduntur inscriptione: GNOSII IDOMENEI SEPVLCHRVM
Epitaphium ASPICE, IN QVO EGO MERIONES MOLI FILIVS PROPIN-
idom. net. QVVS IACEO. Hos ut nobiles heroes Cretenses colunt sacris, in bellorum
Creta, qui in discrimine eorum praesidium inuocantes. Nunc nationes quae Cretensibus
coluerunt. immixtae sunt, referantur. Scripsimus antea, Eteocretes qui dicebantur, indi-
 gentes insulam habitasse. Multis uero postmodum seculis propter bella ac sedi-
 ones errantes Pelasgi in Cretam appulsi, tenuerunt insulae partem. Tertij Do-
 rienses traduntur in insulam uenisse, duce Dore Tectami nepote. Huius po-
 puli pars maior fertur ex locis Olympo propinquis, simul conuenisse: pars uero
 quaedam ex Achaëis, qui sunt in Laconica, donorum pollicitationibus allec-
 ti. Quartum genus eorum qui in Cretam appulerunt, fuerunt mixti barbari: qui
 consuetudine Graecorum lingua ex frequenti usu percepta, postea Minois Rha-
 damanthiq; imperio paruerunt. Postremo post Heraclidarum descensum, Ar-
 giui Lacedaemonijq; missis coloniis tum alias quasdam, tum has insulas occu-
 parunt: inq; eis nonnullas ab se aedificatas urbes, de quibus alias dicitur, inha-
 bitarunt. Verum haud mirum debet uideri, cum pleriq; eorum qui gesta Cre-
 tensia scripsere, admodum dissentiant: nos quoq; ea quae non omnes sentiant,
 scribere. Eos enim sumus secuti, quos uero similiora tradere existimauimus,
 quaedam ab Epimenide theologo, quaedam a Dosiade, alia a Sosicrate, non-
 nulla a Laoschermide sumentes. Et de Creta haecenus.

DE LESBO, CHIO, SAMO, COO, ET
 Rhodiorum coloniis, Cap. XVI.

Lesb. **N**unc ad Lesbum transeamus. Hanc insulam olim uariae gentes ad eam
 nauigantes incoluerunt. Pelasgi primum eam tenuere, cum antea deser-
 ta esset. Nam Xanthus Triopi filius, Pelasgorum qui ex Argo uenerant, rex,
 partem Lyciae tenens, Argiuis qui secum accesserant, imperauit: deinde Les-
 bum cultoribus uacuam petens, agro Pelasgis diuiso, insula quae illa prius di-
 cebatur, ab eis Pelasgiam uocauit. Deinceps septima progenie, ob diluuium
 tempore Deucalionis factum, cum multi in ea interissent, accidit ut aquarum
 inundatione deferretur. Macarius postea cum in eam peruenisset, insula pul-
 chritudine inspecta, in ea permanlit. Is erat, ut Hesiodus aliq; poetae non-
 nulli tradunt, Cyrenaici Iouis filius: qui cum habitaret in Oleno, quae regio tunc
 Ias, nunc Achaia dicitur, assumens tum Ionas, cum gentes alias, nauigauit in
 Lesbum: deinde tum uirtute insulae, tum humanitate ac iustitia plurimum ad-
 auctis opibus, propinquas insulas possedit, agris qui inculti erant, diuisis. Post
Lesb. haec tempora Lesbos filius Lapithi, qui erat ex Cocolo Hippoti, secundum quod-
 dam oraculi responsum cum suis domesticis nauigans in hanc insulam, sumpta
 in uxore Macarei filia Methymna nomine, una cum ea in insula permansit. Cum
 uir factus clarus euasisset, & insulam ab se, & populum Lesbium cognominauit.
 Macareo praeter alias Mitylene ac Methymne filiae ortae sunt: a quibus & urbes
 sumpsere nomen. Is cupiens propinquas insulas in potestate redigere, colonia
 in Chium missa filium ei praefecit: deinde alterum misit in Samum, nomine Cydrol-
 lum: qui in ea regnauit. Tertiae Caneandrum praefecit regem: deinceps in Rhodum
 cum multis colonis misit Leucippum, quos accolae propter suam infrequen-
 tiam communicatis agris, libenti animo susceperunt. Loca insulae opposita eo
 tempore propter diluuium magna grauibusq; afficiebantur calamitate. Nam con-
 tinuis imbris ob corruptos terrae fructus sterilitate suborta, infectus aer pe-
 stem urbibus intulit. Insulae uero uentis agitatae, cum aere essent salubri, ac fer-
 les frugibus, suos incolas beatos reddidere: ex quo ob rerum ubertatem Fortuna-
 ta sunt

tae sunt cognominatae. Nonnulli beatas à Macareo atq; Iono, quorū filij in eis regnauere, dictas uolunt. Hæ deniq; insulæ omnibus propinquis non solum priscis, sed & nostris quoq; temporibus bonitate soli, locorumq; amœnitate, tum uerò salubritate aëris, felicitate præstant. Itaq; uere dici felices ac beatæ queunt. Macareus uerò in Lesbo regnans, legem scripsit ad communẽ utilitatem: quàm Leonem, ab eius animantis uirtute & robore, appellauit.

DE TENEDO, ET DE HABITATORIBVS EIVS;
Et de ijs quæ à Tenedijs gesta dicuntur. Cap. XVII.

DEinceps uerò nonnullis seculis post coloniam in Lesbum missam insula Tenedos hoc pacto inhabitata est. Tenes Cycni filius imperauit *Tenes.* loniæ, quæ est in Troade, uir propter uirtutem insignis. Hic congregatis colonis patriam linquens, nauigauit ad insulam desertam, nomine Leucophryn. Distributis ijs qui cum eo accesserant, insulæ agris, cõditaq; urbe ab se Tenedon *Tenedus.* insulam uocauit. Is cum iuste imperaret, multis beneficijs omnibus gratus, & in magna uixit gloria, & post obitum inter deos relatus est. Nam templo illi constructo, insutis sacris, ad posteriora usq; secula ut Deum coluerunt. Non autem uidentur omittenda, quæ de eo qui urbem Tenum cõdedit, apud Tenedios memoriæ traduntur. Ferunt enim Cycnum patrem uxoris calumniam inductum, filium Tenem in arca positum in mare deiecis-
 se. Hæc tempestate acta, cum in Tenedum appulisset, Tenes mirabili deorum ope salutem consecutus, insulæ postea imperauit, uir præclarus, ac iustitia uirtutibusq; alijs honores immortalium adeptus. Verum propter cuiusdam tibiensis testimonium, qui nouerca insidijs fauerat, legem sanxit, ne quis tibiensem templum ingrederetur. Belli Troiani tempore cum Achilles Tenem occidisset, quo tempore Græci Tenedum depopulati sunt, statuerunt postea Tenedij, ut nulli deinceps liceret templo restituto, in eo Achillem nominare.

DE CYCLADIBVS INSVLIS. Cap. XVIII.

POsteaquâ de insulis insignibus retulimus, nunc de minoribus scribemus. Cyclades insulæ, cum antea uacua cultoribus essent, Minos Iouis ac Europe filius, Cretensium rex, cuius terra mariq; imperiũ potens erat, plurimum classe ualuit: multasq; ex Creta colonias, maximeq; in Cycladas insulas misit: earumq; plurimas populis diuisit. Asiæ quoq; partem maritimam possedit. Quapropter & nonnullæ insulæ portusq; Asiæ à Cretensibus Minoeq; nomen sumpserunt. Minos autem magnus imperio, Rhadamanthum fratrem, uirum iustum, rectumq; regni consortem in oras imperij ultimas ob inuidiam ablegauit. Is ad insulas Ioniæ Cariæq; oppositas cum accessisset, Erythrum conditorem fecit urbis ab ipso denominatæ in Asia. Oenopionem uerò Ariadnes filium Chio præfecit, quæ omnia ante bellum Troianum acta sunt. Deleta Troia, Cares opibus aucti, classeq; admodum ualidi, cū Cyclades insulas subegissent, ex quibusdā Cretenses penitus eiecere: nonnulli unā cum eis, ut communi regione usi sunt. Græci postea expulsi inde Caribus barbaris, plerasq; ex eis tenuerunt. Quibus de rebus suo loco scribetur à nobis.

Diodori Siculi rerum Antiquarum libri V. FINIS.

L 2

Q. SEPTI.